

accent

2
MILJONER
TILL FLYKTING-
ARBETE

ACCENT GRANSKAR

Så mycket dricks
på studentnationen

*England sänker
gräns för alkohol*

**GRATIS VÅRD FÖR
HEMLÖSAS VOVVAR**

FORSKARE VARNAR:
**STARKARE
CANNABIS**

**BEHÅLL
GNISTAN!**

**FOLKSJUKDOM
ATT DRABBAS AV
ANDRAS DRICKANDE**

MUSIKEN MIN TRÖST

Åsa Jinder, riksspelman

MÖJLIGHET ATT SÖKA STIPENDIER!

IOGT-NTO förfogar över olika fonder och stiftelser där medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen kan söka stipendier. Här ser ni vilka fonder/stiftelser som är aktuella i år. För kompletta beskrivningar av fonder/stiftelser och information om hur ansökan går till hittar du på www.iogt.se/fonder eller ring 08-672 60 00 så skickar vi informationen till dig via brev. Välkommen med din ansökan!

STRANDMANFONDEN

Stipendier utdelas till unga medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen för fortsatt utbildning i något praktiskt yrke, t.ex. jordbruk, trädgårdsskötsel, hantverk, verkstadsarbete eller liknande, till studieresa eller som hjälp vid grundandet av egen verksamhet eller för fortsatta studier vid universitet/högskola.

► **Ansökan senast 29 april 2016**

THYRA OCH TURE E WESTERBERGS STIPENDIEFOND

Stipendium ur fonden kan tilldelas medlem i IOGT-NTO som utbildar sig till läkare eller tandläkare. Den sökande ska ha varit medlem i rörelsen i minst tre år samt vara icke-rökare. Beslut om stipendium ur fonden sker under hösten 2016.

► **Ansökan senast 31 maj 2016**

IOGT-NTO:S UNGDOMSSTIFTELSE

Utdelning från stiftelsen till aktiviteter och utbildning inom IOGT-NTO-rörelsen som stimulerar till aktivitet bland ungdomar, till studerande ungdomar (särskilt inom områdena socialt arbete, media, sjukvård och polis) samt till fritidsanläggningar/kursgårdar för ungdomar.

► **Ansökan senast 31 maj 2016**

STIG KROONS FOND FÖR IDÉUTVECKLING OCH ENTREPRENÖRSKAP

Fondens ändamål är att genom stipendier stimulera unga rörelsemedlemmar att utveckla idéer och skriva ner dessa till ett förslag om hur man ska göra för att på bästa sätt skapa resurser för arbetet mot alkohol, droger och våld bland ungdomar samt genomförandet av dessa idéer.

Den sökande ska vara högst 35 år och vara aktiv medlem i IOGT-NTO-rörelsen.

► **Ansökan senast 31 maj 2016**

STIFTELSEN OSKAR FRANZÉNS STIPENDIEFOND

Fonden ger hjälp till utbildning för helnyktra ungdomar inom IOGT-NTO-rörelsen och som kan förväntas att i framtiden förbli aktiva i denna rörelse. Den sökande ska vara under 25 år, aktiv medlem i IOGT-NTO-rörelsen, kunna berätta vad stipendiet ska användas till och dokumentera utbildningen man får stipendium för.

► **Ansökan senast 31 augusti 2016** på särskild blankett (beställs från info@iogt.se).

14
Studenter. Från 53 till 77 miljoner kronor. Så mycket har omsättningen av alkohol i Uppsalastudenternas restaurangverksamhet ökat på fem år. Det visar Accents granskning.

24
Porträttet. Musiken gav riksspelmannen Åsa Jinder tröst.

28
Engagemang. Scouten Julius Kramer med fler om att behålla gnistan.

32
Vovvevård. Här får hemlösa hundar gratis vård.

38
Författarbesök. Jonas Hassen Khemiri gav bokcirkeln Ny energi en kick.

Sänkt riskgräns för alkohol | 6

Storbritannien inför nya riktlinjer för alkoholkonsumtion.

Folksjukdom att drabbas av andras drickande | 7

Så många drabbas av andras drickande att det kan klassas som folksjukdom.

Ministern lovar krafttag i alkoholpolitiken | 10

– Vi har varit alltför reaktiva under allt för lång tid, säger folkhälsominister Gabriel Wikström.

Italienska politiker vill legalisera cannabis | 12

En stor gupp italienska parlamentariker föreslår att cannabis legaliseras.

Forskare studerar alkohol i serier | 42

Kristy Beers Fägersten har fått stipendium för att studera hur alkohol skildras i tecknade serier.

Hon blev förtjust över IOGT-NTO:s formspråk | 44

MÅNADENS MEDLEM IOGT-NTO:s sätt att kommunicera lockade Anna Olsson att bli medlem.

Enorm kraft i gemensamma mål | 46

ORDFÖRANDEN Johnny Mostarcero satsar på mål i stället för nyårslöften.

Säg ja, och rädda liv | 4

LEDAREN Ulrica Ambjörn uppmanar folkhälsominister Gabriel Wikström att förbjuda alkoholreklam.

OMSLAGSFOTO
Anna Alverhag

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Chefredaktören.

Ulrica Ambjörn

Alkoholreklam

Säg ja, ministern, och rädda liv!

Alkohol är en vara som bevisligen skadar användaren – och i mycket hög grad även människor i användarens omgivning. Det visar de senaste årens forskning tydligt och klart. Alkohol skadar fysiskt och psykiskt, leder till sjukdomar, olyckor och våldsbrott. Att det är tillåtet att göra reklam för en så farlig – rent av livsfarlig – vara, framstår som helt absurt.

Det finns ett starkt stöd hos svenska folket för att begränsa, och även för att förbjuda, alkoholreklam. Undersökningar visar att stödet sträcker sig långt utanför IOGT-NTO:s medlemsled. Forskare har också funnit tydliga samband mellan reklamen och hur mycket unga människor dricker.

IOGT-NTO driver reklamfrågan på flera fronter, och pressar på för att utkräva ansvar av alkoholindustrin. Ett styvt jobb, då det handlar om mycket stora pengar. Marknadens investeringar har mer än fördubblats sedan 2009, och uppgick 2014 till svindlande 1 376 miljoner kronor, enligt Sifos mätningar. I sociala medier har alkoholreklamen, allt mindre förtäckt, fullkomligen exploderat de senaste åren.

Därför är det intressant och glädjande när folkhälsominister Gabriel Wikström vid ett möte med Alkoholpolitiskt forum utlovar en mer offensiv politik. På frågan om det kan innebära en återgång till det totalförbud för alkoholförbud som rädde fram till 2003, svarar han att det inte är omöjligt, sidan 10.

Så säg Ja, herr minister – gör världen lite bättre och rädda ett antal människoliv.

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Vårda de drogfria mötesplatserna

■ Medlemmar och föreningar – låt oss bli bättre på en sak: om vikten av att ta ansvar för och hålla flyt i våra fritids- och kursgårdar. Där kan vi bättre, om än efter var och ens förmåga. Ty alltför många har dött sotsdöden. Och flera lider av tvinsjuka, och riskerar att gå oss ur händer. Inte minst i dessa tider behövs det lugna drogfria ställen och anläggningar. Låt oss nyttja dessa väl så de får leva vidare. Mitt eget största smultronställe är fjällstugan Lövsåsen, som bjuder på härliga naturupplevelser oavsett årstid.

GÖRAN MELESJÖ, ÄLVDALEN

Okritiskt om alkohol i film

■ Jag reflekterar över Helena Bergströms film *En underbar jävla jul*. I filmen togs olika alternativ upp vad gäller mat, som vegetariskt och så vidare. När det gällde dryck däremot, var det, med undantag av saft, alkohol som gällde. Synen på alkohol var okritisk, en traditionell syn. Antagligen var detta för att dramat och konflikterna inte låg i berusningen, som i filmen *Svinalängorna*, eller som den fulla tomten i *Ogifta par* – en film som skiljer sig. Dock påverkade alkoholen handlingen även i *En underbar jävla jul*, något som gav gnistan i en utbrottsscen, där den ene pappan druckit alkohol.

FRED N. ERIKSSON

Dags för namnbytte?

■ Vid fusionen mellan IOGT och NTO föreslog jag ett neutralt namn – NU-rörelsen, Nykter Utveckling, med förslag till logotype. Min fru och jag hade sedan 1935 tillhört barn-respektive ungdomsloge i NTO respektive IOGT, men hon konverterade till IOGT som vuxen i samband med vårt bröllop.

Bakom namntanken fanns en önskan att ersätta båda organisationernas namn med ett gemensamt namn och öppna för framtida fusioner inom nykterhetsrörelsen, som i takt med behov kunde ha separata intressesektioner i stället för flera förbund.

I dag vore kanske drogfri utveckling, DU-rörelsen, adekvat, då droger utöver alkohol övertagit en del av beroendeframkallande och funktionsdemolerande njutningsmedel.

THORE GÄRMARK, S:T DAVID, VÄSTERÅS OCH NSF

ILLUSTRATION: BJÖRN ÖBERG

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning detta nummer: xx
Nästa nummer kommer ut: xx

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51, ulrica.ambjorn@iogt.se

Maria Zaitzowsky Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzowsky@iogt.se

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
08-672 60 50, eva.ekeroth@iogt.se

Nathalie C. Andersson

Digitalredaktör
073-372 62 53, nathalie.andersson@iogt.se

ETC Kommunikation

Layout och produktion

Bildbehandling Ola Falk **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01 **E-post** accent@iogt.se
Webbplats www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (295 kr/år)** och **adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01
Annonsbokning Ulrica Ambjörn, tel: 08-672 60 51, accent@iogt.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby. **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll. **Taltidning** Accent finns även som gratis taltidning. **ISSN** 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidsskrifter.

SVERIGES
TIDSKRIFTER

Tack för ert stöd!

Vit juls företagsgivare bidrog till att tusentals barn och unga fick skratta, leka och ha kul under jullovet. Er insats är ovärderlig. Tack!

BUSCK

heycomTM
TELECOM ADVISORS

kontigo^{care}

Kärranäs
RESTAURANG

Länsförsäkringar
Fastighetsförmedling

Reform Act

REKLAM
BOLAGET

ROOMI
connections grow

Topline
BE YOUR BRAND
NEW WAVE
PROFILE

upplevelse
present.se

wimellwebb

IOGT·NTO·RÖRELSEN

FOTO: PRIVAT

Juan-Pablo Roa blir IQ:s nya vd

ALKOHOL Nu är det klart att Juan-Pablo Roa efterträder Magnus Jägerskog som IQ:s nya vd. Juan-Pablo Roa kommer närmast från en tjänst som ämnessakkunnig på kansliet för strategi- och framtidsfrågor på Statsrådsberedningen. Tidigare var han politiskt sakkunnig hos folkhälsominister Gabriel Wikström.

– Det känns fantastiskt. Jag tycker att IQ är en fantastisk organisation med en otrolig utveckling, säger en nöjd och glad Juan-Pablo Roa till Accent.

Innan han kom till socialdepartementet har han jobbat med PR och kommunikation.

EVA EKEROTH

Många dricker alkohol under tidig graviditet

ALKOHOL Enligt folkhälsovetaren Janna Skagerström, som studerat alkoholkonsumtion under graviditet, drack 14 procent av kvinnorna i hennes studie riskfyllt, och 80 procent av dem minskade inte sin konsumtion förrän det var konstaterat att de var gravida.

– Det innebär att kvinnorna var högkonsumenter tidigt i graviditeten, vilket kan innebära ökad risk för missfall eller skador på fostret, säger Janna Skagerström.

Hon anser att det behövs mer information om riskerna med att dricka när man planerar att bilda familj.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Storbritannien sänker riskgränsen för alkohol

Drastiskt sänkt nivå för män och en uppmaning att inte dricka dagligen. Det innebär Storbritannien nya riktlinjer för alkoholkonsumenter.

ALKOHOL För att minska alkoholskadorna sänker Storbritannien nu riskgränsen för män från 21 enheter per vecka till 14 enheter, samma nivå som för kvinnor. Det motsvarar sex pints medelstarkt öl (En brittisk pint motsvarar drygt en halvliter). Dessutom förtydligas att det inte finns någon riskfri konsumtion för gravida.

Brittiska hälsodepartementet skriver på regeringens webbplats att revideringen av de tjugo år gamla riktlinjerna beror på nya kunskaper om cancerriskerna.

Riktlinjerna kompletteras med rekommendationen att inte spara de 14 enheterna till ett och samma tillfälle, samt att ta flera alkoholfria dagar per vecka.

Det är en stor skillnad mot tidigare då det ofta framhållits att lite alkohol om dagen har en skyddande effekt för hjärtat. En myt som IOGT-NTO:s och Svenska Läkaresällskapets rapport om effekter av låga doser alkohol slagit håll på. WHO har länge hävdat att ju mindre alkohol desto bättre. Nu verkar allt fler följa efter.

Att det är vanskligt att tala om riskfri alkoholkonsumtion blir tydligt om man går igenom olika länders riktlinjer eller rekommendationer. Vem ska man lita på? Eller tål chilener mer alkohol än briter och svenskar? Tittar man på storleken på gränsvärdena blir det uppenbart att nivåerna påverkas mer av kulturella skillnader än av medicinska skäl.

Enligt the Guardian finns nya studier som tyder på att alkohol saknar positiva effekter för hälsan. En studie från University College London visar att patienter som lätt

bli att dricka alkohol i fyra veckor förbättrade sin leverfunktion, sitt blodtryck och sina kolesterolvärden, och minskade risken för diabetes och leversjukdom.

The Guardian skriver också att experter från the National Institute for Health and Clinical Excellence varnar för att det inte finns några säkra gränser för alkoholkonsumtion.

En sammanställning, som

OECD gjort av de riskgränser som medlemsländerna uppger, visar att Storbritannien nu är det land som har lägst riskgräns

för män, 10 gram ren alkohol per dag.

Högst gräns har Chile med mellan 52 och 62 gram per dag för män.

För kvinnor har Nederländerna och Slovenien den lägsta gränsen med 10 gram

per dag och den högsta har även här Chile, som tycker att 39–46,5 gram per dag är den nivå kvinnor bör hålla sig under.

EVA EKEROTH

Riskgränser i 11 länder

Land, alkohol i standarddrink:	Riskgräns vecka/dag	Max vid ett och samma tillfälle
Storbritannien, 8g (alla)	14 st/16g	–
Sverige, 12g (män)	14st/24g	60g
Sverige, 12g (kvinnor)	9 st/15g	48g
Danmark, 12g (män)	– st/24g	48g
Danmark, 12g (kvinnor)	– st/12g	48g
Finland, 12g (män)	– st/24g	84g
Finland, 12g (kvinnor)	– st/12g	60g
Frankrike, 10g (män)	– st/30g	–
Frankrike, 10g (kvinnor)	– st/20g	–
Tjeckien, 16g (män)	– st/40g	–
Tjeckien, 16g (kvinnor)	– st/20g	–
Nederländerna, 10g (män)	2 st/20g	–
Nederländerna, 10g (kvinnor)	1 st/10g	–
Slovenien, 10g (män)	2 st/20g	50g
Slovenien, 10g (kvinnor)	1 st/10g	40g
Australien, 10g (alla)	– st/20g	40g
Kanada, 13,6g (män)	15 st/30g	54g
Kanada, 13,6g (kvinnor)	10 st/20g	41g
Chile, 13–15,5g (män)	4st/52–62g	69g
Chile, 13–15,5g (kvinnor)	3st/39–46g	69g

Källa: Devaux, M. and F. Sassi (2015), "Alcohol consumption and harmful drinking: Trends and social disparities across OECD countries", OECD Health Working Papers, No. 79, OECD Publishing, Paris.

Folksjukdom att drabbas av andras drickande

Var tredje svensk har någon i sin närhet som dricker för mycket. Men även andra drabbas, inte minst på grund av samhällskostnaderna.

ALKOHOL Man räknar med att tre procent av alla barn växer upp med minst en förälder med diagnostiserat missbruk.

– Tre procent är en storlek som vi betraktar som folksjukdom, säger Frida Dangardt, hjärtforskare vid Göteborgs universitet, och en av forskarna bakom IOGT-NTO:s och Svenska Läkaresällskapets gemensamma rapport som presenterades strax före jul.

Årets rapport har titeln *Alkoholens andrahandskador*.

– Det har varit väldigt stort fokus på effekter på individen de senaste åren. Många vill gärna tro att alkohol är nyttigt. Då tänker man på sig själv och hur bra man mår efter ett glas vin, men alkohol är den enda drog som har större

effekt på andra än på den som använder drogen. Eftersom så många dricker är det också många som drabbas av andras drickande, säger Frida Dangardt.

Omkring var tredje person har någon i sin närhet som dricker för

mycket. Alla kan bli offer för trafikolyckor, våld eller inbrott som har koppling till alkohol. Och alla drabbas definitivt av de kostnader som alkoholen belastar samhällsekonomin med.

– Om alkoholkonsumtionen ökar med en liter så räknar man med att sjukfrånvaron ökar med 13 procent. Ändå pratar vi aldrig om alkohol i samband med ökande sjukskrivningstal, säger Frida Dangardt.

Forskarnas förslag på hur man ska komma till rätta med problemet är främst alkoholpolitiskt.

– Priset, fysisk tillgänglighet, åldersgränser, begränsad marknadsföring och kort rådgivning i sjukvården. Samma åtgärder som begränsar konsumtionen begränsar också skadorna, säger Sven Andréasson, professor vid Karolinska sjukhuset, som ingår i gruppen bakom rapporten.

EVA EKEROTH

Jonas Sjögren: Vården ger fel råd om alkohol

Rådet borde vara "ju mindre desto bättre" anser representant från Svenska läkaresällskapet.

ALKOHOL – De råd vi ger till patienter i dag kan ju få dem att dricka mer. Jag har varit med och etablerat begreppet riskbruk, men nu ångrar jag mig. Alkohol är ett gift och ju mindre man får i sig desto bättre. Det borde vara rådet till alla, säger Jonas Sjögren till Accent.

Han är Svenska Läkaresällskapets representant i den grupp som arbetar fram deras och IOGT-NTO:s gemensamma rapporter.

Han tycker att sjukvården ger patienterna fel signaler.

– Till patienter som kommer in med högt blodtryck säger vi till exempel att de ska försöka halvera sin alkoholkonsumtion. Det är kontraproduktivt och förringar alkoholens farlighet. Vi borde säga till dem att testa att hålla sig helt nyktra i sex veckor. Sedan får de väl se hur det går. Vi ska inte förbjuda människor att dricka, men patienter som inte vill äta medicin bör först prova att avstå från alkohol. Fungerar det så är det ju bra, säger han.

EVA EKEROTH

Kanadensiska alkoholbutiker privatiseras

ALKOHOL Provinsen Saskatchewan i Kanada planerar att privatisera 40 av de 75 statligt ägda spritbutikerna. Det rapporterar CBC-news. Det blir den största förändringen av detaljhandeln för alkohol hittills. Utförsäljningen kommer dock inte att ske förrän efter nästa val, som hålls i april 2016.

Förutom privatiserade butiker kommer ett dussintal nya, privata spritbutiker att få tillstånd på olika platser i landet där tillgången på alkohol anses vara låg.

Butikerna får möjlighet att hålla öppet från åtta på morgonen till tre på natten. De får dessutom rätt att sälja kylda drycker.

EVA EKEROTH

FOTO: JOHAN ÖRJES

Mona Örjes och Johnny Mostacero.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

De valdes att leda rörelsen

RÖRELSE Triss i årsmöten blev det den 1 december. Då hade nämligen den nya föreningen, IOGT-NTO-rörelsen ideell förening, sitt första årsmöte. Mona Örjes (Junis) valdes till ordförande och till vice ordförande valdes Johnny Mostacero (IOGT-NTO). De båda valdes också till samma positioner i IOGT-NTO-rörelsens internationella institut, som hade årsmöte samtidigt.

Även Riksstyrelsen hade sitt årsmöte vid samma tillfälle. Ordförande där blev Fredrik Torberger (NSF) och till vice ordförande valdes Eric Tegnander (UNF).

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

HALLÅ DÄR!

Linn Ternefors

... ny generalsekreterare för Nykterhetsrörelsens scoutförbund.

Grattis till jobbet. Hur känns det?

– Jag är jättestolt över förtroendet att få leda utvecklingen av NSF.

Vad ser du mest fram emot?

– Att få jobba tillsammans med medarbetarna och hitta deras driv och vad de vill med NSF. Jag ser också väldigt mycket fram emot att planera ett förbundsmöte under samma tid som IOGT-NTO-rörelsens kongresser. Jag tror att vi skulle kunna samverka mer.

Vad vill du tillföra till NSF?

– En tydlighet i mitt ledarskap och ett fokus på mål. Jag vill tillföra ett fokus på personalledning. Scouting handlar ju om att med scoutmetoden som stöd utveckla barn och unga, men även anställda och vuxna.

Vad tror du är NSF:s största utmaning?

– Jag tror att det är att hitta nya sätt att kanalisera engagemang när det nu är många som vill engagera sig, men inte riktigt har tid.

Vad är det första du kommer göra som generalsekreterare?

– Under den första tiden har jag ett specialuppdrag. Jag ska spana på andra organisationer och företag för att ta in bra idéer och läsa in mig på lite framtidsforskning. Det handlar om utvecklingen av NSF som organisation, med ett speciellt fokus på NSF som personalorganisation.

NATHALIE C. ANDERSSON

Två miljoner till IOGT-NTO:s flyktingarbete

Regeringen har beslutat att IOGT-NTO och en rad andra ideella organisationer får pengar för att fortsätta arbeta med flyktingar och integration under 2016.

RÖRELSE I hela landet arbetar nykterhetsrörelsen med att hjälpa flyktingar. I Stockholm har man under hösten bland annat haft två genomgångsboenden. På andra orter i landet har det anordnats integrationsverksamhet genom språkcaféer och familjeverksamhet.

– Vi inom rörelsen är bra på att styra upp och hitta strukturer som fungerar, säger Leif Andersson, IOGT-NTO-medlem och engagerad i flyktingarbetet.

Många som engagerar sig är icke-medlemmar. Det tycker Leif Andersson är positivt.

– Genom att göra en liten insats kan de få smak för ideellt arbete. Det är en relation som går att bygga vidare på, säger han.

Beslutet, som togs av regeringen den 11 december, innebär att staten ger 200 miljoner kronor till ideella organisationers flyktingarbete.

De får dela på 105 miljoner kronor, 75 miljoner går till folk-

bildningsorganisationer och 20 miljoner till idrottsorganisationer. Pengarna ska användas till insatser för asylsökande och nyanlända flyktingar.

För IOGT-NTO – som alltså tilldelats 2 miljoner kronor – innebär det att verksamheten kring mottagande, integration och etablering

för asylsökande kan utvecklas ytterligare.

IOGT-NTO:s förbundsordförande Johnny Mostacero är glad över regeringens förtroende och stolt över medlemmarnas insatser.

– IOGT-NTO har visat att vi är en organisation som håller demokrati och solidaritet högt. Många av våra medlemmar har gjort ett enastående arbete med att ta emot och på bästa sätt välkomna människor på flykt undan krig och förtryck, säger Johnny Mostacero.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: ISTOCK

Vit Jul 2015 succé – 30 000 skrev på

RÖRELSE Vit Jul-kampanjen 2015 blev en succé. 230 aktiviteter och mer än 30 000 personer som lovade att fira vit jul. Lisa Greve, ansvarig för Vit Jul, är mycket nöjd med årets kampanj.

– I år arrangerades 230 aktiviteter runt om i landet. Det har varit julgransplundringar, julpyssel, bakning, fågelholksbyggen och filmmys, säger hon.

I Söderhamn öppnade Vit Jul hela badhuset och bjöd in alla som

ville komma. 240 personer dök upp. Och i Jönköping hyrde IOGT-NTO Bowling City och bjöd in till julaftonsfest. 120 personer firade jul tillsammans.

– I år känner vi att kampanjen verkligen har slagit igenom. Vi har fått mycket press. Det har varit debattartiklar som har väckt uppmärksamhet. Jättekul! Och förutom de drygt 30 000 namnteckningarna gillar 140 000 vår sida på Facebook. Man får inte

glömma att det är fler än dem som skriver under som firar en vit jul, säger Lisa Greve.

Årets sexton handplockade ambassadörer – bland andra Mange Forsberg och Karin Adelsköld – har bidragit genom att vara aktiva på olika sätt. Några har startat egna namninsamlingskampanjer, medan andra har valt att blogga om, eller prata om, Vit Jul.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Cannabis starkare än någonsin

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Koncentrationen av THC i dansk cannabis har tredubblats på tjugo år. I Sverige går utvecklingen åt samma håll.

NARKOTIKA Den cannabis som säljs på gatorna i Danmark är starkare än någonsin. THC-halterna i hasch har gått från i genomsnitt 8 procent 1992, till 28 procent 2014. Det visar analyser från tre forensiska laboratorier i Danmark. Anledningen till de höga THC-halterna

är växtförädling och utvecklade odlingstekniker.

Enligt danska Sundhedsstyrelsens årliga rapport har THC-halter upp till 48 procent hittats i hasch som beslagtogs under 2014.

Exakt vilka konsekvenser de höga halterna kan ge vet man inte säkert.

– Det finns inga vetenskapliga bevis, men det är ett internationellt accepterat faktum att högre THC-halter leder till ökade skador. Ju högre THC-halt, desto lägre brukar

också CBD-halten vara och CBD har en skyddande effekt mot psykiska skador, säger Kari Grasaasen, chefkonsulent på danska Sundhetsstyrelsen, till Accent.

På svenskt nationellt forensiskt centrum ser man samma tendenser som i Danmark, även om inte halterna är lika höga. År 2003 var medelhalten av THC i de svenska haschbeslagen 8,0 procent, år 2014 hade halten stigit till 16,9 procent.

– Odlingssätt och växtförädling har påverkat halterna. Dessutom unnar man sig nu att bara använda de bästa delarna av växten. I dag är det inte ovanligt att vi får in beslag som bara består av blomställningar. Förr användes alltid hela växten, säger Anna Stenfeldt Hennings, sektionschef Droganalysenheten, till Accent.

Traditionellt har cannabis odlats utomhus i länder som Marocko och Libanon. I dag odlas cannabis inomhus i de europeiska länderna, även i Sverige och Danmark. Förädlade plantor odlas med konstbelysning, ventilation och gödningsämnen. På några få månader resulterar processen i en planta med högt THC-innehåll.

EVA EKEROTH

Föräldrar allt mer restriktiva

ALKOHOL Föräldrar har blivit mer restriktiva med att bjuda sina barn på alkohol. Däremot kan 18 procent av 20–25-åringarna tänka sig att bjuda minderåriga syskon på alkohol. Något fler, 21 procent, kan tänka sig att bjuda yngre kompisar. Var tionde kan tänka sig att köpa ut. Det visar Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, i en undersökning.

– Många unga tror att det är bättre att de förser sina yngre syskon och kompisar med alkohol för att de annars köper av någon annan. Men så är det inte. De flesta minderåriga svarar, i våra undersökningar, att de inte kan tänka sig att köpa av okända. De dricker för att de får alkohol av någon de litar på. Det är sådan kunskap som vi behöver få ut, säger Håkan Leifman, direktör på CAN.

EVA EKEROTH

Alkohol fria signaturdrinkar i Fotografiskas bar

ALKOHOL Den 30 januari öppnar baren på Fotografiska Muséet i Stockholm sitt nya koncept – alkohol fria signaturdrinkar baserade på årstidernas råvaror. Den som vill ha en starkare drink får köpa till alkoholen. Huskocken och matkreatören Paul Svensson ville att baren skulle genomsyras av samma tank som restaurangen: grönsaker och frukt i fokus och proteinet som extra tillbehör för den som önskar.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: JOHAN STAHLBERG

BILDEN

Affischtävling. IOGT-NTO utlyser en affischtävling i syfte att hitta nya, kreativa tolkningar av rörelsens sexåriga strategi och de tre strategiområdena. Vinnaren utses den 31 januari.

KOMMENTAREN

Sakta men säkert

När jag var på krogen för några veckor sedan bad jag som alltid om alkoholfritt. Just den här i övrigt mycket trevliga restaurangen hade inte särskilt mycket kul att erbjuda. Mest olika varianter av bubbelvatten. Däremot plockades inte vinglasen bort. Plus i kanten tycker jag, det skrala utbudet till trots. För även den som inte dricker vin kan ju vilja dricka ur ett vackert glas. Det sa jag till servitören och han tackade glatt och sa att självklart ska alla få dricka ur fina glas – oavsett vad det är i glasen.

Mitt beröm levererades med en baktanke: genom att poängtera och lyfta fram den goda intentionen med fina glas förstärkte jag det positiva i handlingen och bidrog förhoppningsvis till att väcka en tanke hos krögaren. Nästa gång kanske dryckeslistan innehåller några fler

och mer spännande alkoholfria alternativ?

Utan att ha på fötterna, och utan att vara en person som ofta går ut, vill jag nog påstå att någonting håller på att hända. Sakta men säkert har alkoholfritt börjat få förhöjd status. Det serveras i finare glas, har godare, vuxnare och fler smaker som

gifter sig fint med råvarorna på tallriken. Systembolagets alkoholfria slår försäljningsrekord och allt fler restauranger satsar på alkoholfria drycker och drinkar. Fotografiska museet har numera åtta alkoholfria signaturdrinkar i baren. Den som önskar alkohol i sin drink får lägga till det. Alkohol serveras inte per automatik. Och de är inte de enda som förhöjer och förfinar den alkoholfria dryckeskulturen. Allt fler alkoholfria barer öppnar. Alkoholfritt börjar på många håll bli det nya "svarta". Det som den moderna, trendiga, coola, fräscha och medvetna svensken vill ha 2016.

Skål och gott nytt år!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Maria Zaitzewska Rundgren

Folkhälsoministern utlovar krafttag i alkoholpolitiken

Ingen höjning av alkoholskatten – däremot åtstramningar i lagstiftningen kring alkoholreklam och e-handel. Det är tolkningen av folkhälsoministerns budskap.

ALKOHOL En offensiv minister mötte publiken vid ett seminarium anordnat av Alkoholpolitiskt Forum. Några konkreta exempel ville Gabriel Wikström inte ge, men att lagstiftningen kring marknadsföring av alkohol kommer att stramas åt stod rätt klart. Detsamma gäller e-handel och kanske även alkoholhaltiga produkter som alkoholisglass.

– Vi har varit allt för reaktiva under allt för lång tid. Det har allt för mycket gått ut på att försvara Systembolagets monopol och mindre på hur vi skulle kunna agera. Nu hoppas jag att vi blir modigare, säger Gabriel Wikström.

Han nämner marknadsföringsfrågor som en av de frågor där det borde gå att driva en mer offensiv politik.

– Ingenting är omöjligt. Det betyder bara att man inte försökt tillräckligt mycket. Vi kommer att vrida och vända på varje sten, säger Gabriel Wikström.

På frågan om han menar att vi kan återgå till ett totalförbud mot alkoholreklam svarar han i varje fall inte nej.

– Jag säger inte att det är omöjligt. Vi ska inte begränsa vår egen tanke och kreativitet. Vi måste våga ifrågasätta principer. Jag är inte främmande för något, säger han.

På en fråga om e-handeln och varför inte regeringen ändrat lagen enligt den statliga utredningens förslag svarar Gabriel Wikström:

– Vi har dröjt för att vi inväntat Alkotaxi-målet från Finland för att få reda på hur långt vi kan gå. Varför nöja sig med det utredningen föreslår om man kan gå längre?

Regeringen ska också titta på om fenomen

FOTO: KRISTIAN POHL/REGERINGSKANSLIET

som alkoholisglass kan tas med i lagstiftningen i samband med e-handeln. Någon global alkoholstrategi kommer regeringen i nuläget inte att prioritera.

– På det globala planet är just nu narkotikan prioriterad. Där är läget akut, säger Gabriel Wikström.

Han säger också att lagstiftningen kring sprututbyte kan komma att förändras för att motverka den negativa utvecklingen med ökad narkotikarelaterad död.

Den nya ANDT-strategin kommer att presenteras under februari 2016. Den kommer inte att innehålla något konsumtionsmål. Däremot lovar ministern att barnperspektivet ska genomsyra hela strategin.

Någon höjning av alkoholskatten ger han inga förhoppningar om.

– Det är inte jag som beslutar om skattehöjningar, konstaterar han.

EVA EKEROTH

OECD: Sverige bör satsa på att stoppa smugglingen

Höj alkoholskatten är OECD:s generella recept till medlemsländerna. Sverige bör satsa på att begränsa införsel och smuggligen.

ALKOHOL Franco Sassi, generaldirektör för OECD:s avdelning för hälsa, besökte före jul ett seminarium i riksdagen. Syftet var att redogöra för slutsatserna av OECD:s rapport om hur man begränsar alkoholens kostnader.

Rapporten, som Accent skrev ut tidigare, presenterades i våras. I den rekommenderas medlemsländerna att ta itu med alkoholkonsumtionen för att minska de skenande kostnaderna. De åtgärder som föreslås är höjda skatter, högre priser, reglering av marknadsföringen, rådgivning till högkonsumenter och skärpning av rattfyllerilagar.

– För Sveriges del anser OECD att skatteunderlaget bör öka genom åtgärder mot smuggligen och införsel. Det var något som Sassi underströk under seminariet, säger Simon Holmesson, politisk sekreterare på IOGT-NTO, som bjudit in till mötet.

Larry Söder (KD), ledamot i skatteutskottet, deltog också på mötet.

– Jag tar främst med mig två saker: för det första att OECD kunat belägga att om man hanterar alkoholskatterna på ett ordnat sätt så får man positiva effekter på folkhälsan – och för det andra att en mer restriktiv syn på reklam också ger positiva effekter, säger han.

Vad menar du med ordnat sätt?

– Jag menar att man inte chockhöjer skatten utan tar ett steg i

taget och samtidigt arbetar med kontrollåtgärder, förtydligar han.

Som de flesta andra blev han förvånad över att OECD, som generellt inte gillar höga skatter, kom med förslaget på höjd alkoholskatt i rapporten.

– Men jag tyckte det var väldigt intressant. Den här rapporten kan ge oss råg i ryggen. KD är ensamma om att föreslå en alkoholskattehöjning i budgeten för 2016. Det här styrker vårt förslag.

EVA EKEROTH

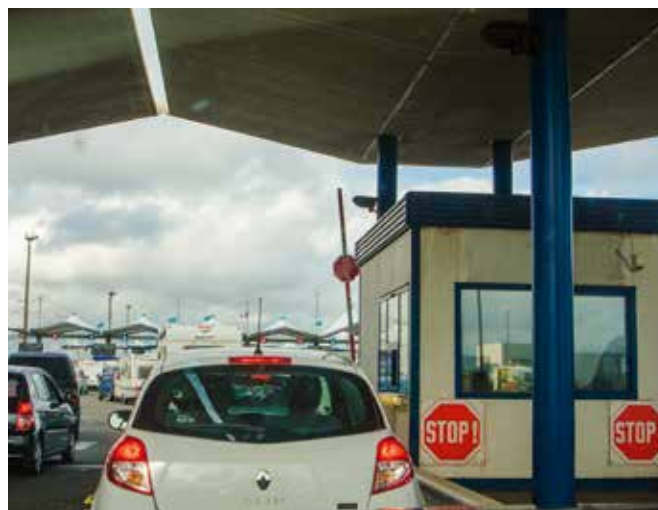

FOTO: ISTOCK

FOTO: UNION TO UNION

Union to Union väljer nolltolerans

ALKOHOL Union to Union inför nolltolerans när det gäller alkohol i all sin verksamhet. Det går inte att duka för alkohol som utvecklingshinder, säger kanslichef Kristina Henschen.

Beslutet om den nya uppförandekoden togs av styrelsen den 17 december. Den omfattar all verksamhet som biståndsorganisationen Union to Union bedriver, och ska tillämpas av alla anställda, inklusive praktikanter. Även förtroendevalda, samarbetsparter och konsulter som anlitas uppmanas att tillämpa nolltolerans för alkohol. Nytt är också att uppförandekoden för alkohol gäller även i Sverige, och inte som i en tidigare skrivning, enbart vid arbete utomlands.

ULRICA AMBJÖRN

Leverskadorna ökar stort

ALKOHOL I Storbritannien har leverskadorna ökat med 400 procent sedan 1970. Europa har världens högsta alkoholkonsumtion, närmare dubbelt så mycket som genomsnittet i världen. Alkoholen kostar stora summor och uppskattningsvis dör 170 000 européer av alkoholrelaterade skador.

Fetma och ökande alkoholkonsumtion underblåser den växande epidemin av leversjukdomar. Det skriver Fiona Godfrey, från The European Association for the Study of the Liver i en artikel publicerad i Horizon 2020.

EVA EKEROTH

Vanligt skriva positivt om alkohol i bloggar

ALKOHOL UNF:s tidning Motdrag följde under två månader åtta av de största bloggarna som vänder sig till unga, och kunde konstatera att hälften av dem skrev positivt om alkohol i vart tredje eller femte inlägg. Värst var bloggarna Sandra Beijer och Michaela Forni, med 32 respektive 29 procent. Under augusti innehöll nära hälften av Michaela Forns inlägg något positivt om alkohol eller festande.

– Det är problematiskt att vissa

bloggare lyfter fram alkohol som något positivt, avslappnande och coolt, säger Magnus Jägerskog, vd på IQ, till Accent.

Förra året genomförde IQ en undersökning av hur bloggar påverkar ungas drickande.

Det man kunde konstatera var att det är ganska vanligt att blogga om alkohol – och att det faktiskt har en stor påverkan på unga. 75 procent av alla unga mellan 18 och 25 läser bloggar regelbundet.

– Påverkan ligger på flera plan. Dels att den som läser bloggen tar till sig "tipset" och köper det bloggaren skriver om, dels att alkohol normaliseras. Alkohol förknippas, med hjälp av bloggaren, med en attraktiv livsstil. Den som följer bloggen får en slags relation till bloggaren och lutar på det han eller hon skriver. Det smäller högre än vanlig reklam, säger Magnus Jägerskog.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Äldres drickande tidsinställd bomb

ALKOHOL Alkoholrelaterade diagnoser ökar för varje år bland 60- till 74-åringar i Storbritannien. På tio år har antalet som vårdats på sjukhus för alkoholrelaterad diagnos ökat från 5 000 till ca 9 500. Ökningen är betydligt större än förväntat på grund av att de äldre blir fler. Det skriver The Guardian.

Alkohol bidrar till några av de äldres främsta hälsoproblem: försämrad kognitiv förmåga, orörlighet, ostadighet och inkontinens.

Ett särskilt problem är hjärnskador.

– Alkoholrelaterade minnesproblem är starkt underrapporterade och förväxlas ofta med

Alzheimers sjukdom. För tio år sedan hade jag sammanlagt behandlat tre personer. Nu har vi minst tio i vård samtidigt, säger Tony Rao, Storbritanniens främsta expert på äldres drickande, verksam vid South London and Maudsley NHS Foundation Trust.

Tidigare var patienterna i 70-årsåldern, nu är många runt 60 när de söker vård.

En hälsoenkät gjord i England visar att de flesta som dricker riskabla mängder alkohol är i övre medelåldern eller äldre.

I Sverige är det inte lika illa, de äldsta dricker fortfarande minst, men de är samtidigt den enda grupp som ökar sin alkoholkonsumtion.

EVA EKEROTH

48%

var den högsta halten THC som uppmättes i dansk hasch 2014.

KÄLLA: SUNDHETSSTRYRELSEN, DANMARK

FOTO: ISTOCK

Italienska politiker har lagt förslag om legalisering

En stor grupp italienska politiker föreslår att cannabis legaliseras. Gruppen Abele, som jobbar med missbrukare, anser att cannabis är skadligt, men är trots det positiva till förslaget. Kritiken uteblir dock inte.

NARKOTIKA Fyra av tio italienare mellan 15 och 35 år har provat någon form av cannabis. Det visar den senaste parlamentsrapporten om droger. Därför anser nu många politiker att det är dags att legalisera drogen. Bland förespråkarna finns några av de mest inflytelserika i det största regeringspartiet, Demokratiska partiet. Det är bättre att reglera den redan blomstrande marknaden, än att låtsas att den inte finns, enligt parlamentsledamöterna.

Förslaget går ut på att det ska bli fritt att odla marijuana hemma för eget bruk. Man ska, enligt förslaget, få ha 15 gram hemma och 5 gram med sig utomhus. Man får ha upp till fem egna plantor, men det ska vara förbjudet att sälja.

Lagförslaget ger också möjlighet att gå samman i grupper som

får odla upp till 250 plantor, för att sedan sälja i affärer med speciella licenser. Det ska vara förbjudet att använda cannabis om man är under 18 år, eller på offentliga platser, samt att köra bil efter att ha rökt drogen.

Gruppen Abele i Turin, en av de största i Italien i arbetet med missbrukare, ser – trots att deras budskap är att cannabis är skadligt – positivt på legalisering.

– Det handlar om att anpassa lagstiftningen till en verklighet som redan existerar. Att ungdomar hamnar i fängelse för att de använt cannabis är inte okej. Det gör större skada än nytta. Legaliseringen skulle också kunna göra det lättare för oss att fånga upp missbruk, säger gruppens hedersordförande Leopoldo Grosso, som är ansvarig för grup-

pens arbete mot droger.

Lagförslaget ska diskuteras i parlamentet. En tredjedel av parlamentsledamöterna har redan skrivit under förslaget. Även antimaffia-myndigheten har ställt sig bakom legaliseringen, eftersom den anser att metoden med straff inte fungerat.

Läkaren Antonio Boschini, behandlingsansvarig på San Patrignano, är kritisk.

– Staten får inte ge budskapet till ungdomen att det är okej att använda marijuana. Vi vet i dag att marijuana tillsammans med alkohol lätt kan bli inkörsport till tyngre droger, och att den är skadlig för det centrala nervsystemet, säger han.

– Dessutom lär det knappast räcka med en legalisering för att få bort den organiserade brottsligheten från cannabismarknaden. Den kan alltid komma att sälja billigare, och till omyndiga till exempel, konstaterar Antonio Boschini.

KRISTINA WALLIN

Sök pengar till er samlingslokal eller kursgård

IOGT-NTO-rörelsens kursgårds- och samlingslokalfond

För samlingslokaler inom IOGT-NTO-rörelsen

Riksstyrelsen inbjuder för trettionde året IOGT-NTO-rörelsens föreningslokaler att söka bidrag för i första hand upprustning, underhåll och kompletterande utrustning.

Fastigheten ska vara ägd av en förening/kår eller byggnadsförening inom IOGT-NTO-rörelsen. Ansökningar från lokaler där rörelsen driver egen verksamhet prioriteras.

Ange i ansökan:

- Sökande
- Kontaktperson med adress och telefonnummer
- Föreningens konto för ev utbetalning av bidrag
- Beskriv IOGT-NTO-rörelsens egen verksamhet i lokalen
- Vad ni söker bidrag för

Blankett finns att hämta på IOGT-NTO:s hemsida.

För kursgårdar inom IOGT-NTO-rörelsen

IOGT-NTO-rörelsens kursgårds- och samlingslokalfond utlyser för trettiotredje året möjlighet för IOGT-NTO-rörelsens prioriterade kursgårdar att erhålla bidrag.

Fonden har bildats för att främja bevarande av och stödja upprustning av centralt och av distrikt ägda kursgårdar. Fördelningen avser i detta fall de prioriterade kursgårdarna.

Ange i ansökan:

- Sökande
- Kontaktperson med adress och telefonnummer
- Konto för ev utbetalning av bidrag
- Vad ni söker bidrag för

För både kursgårdar och samlingslokaler:

Frågor besvaras av ekonomichef **Tore Andersson, 08-672 60 00.**

Välkommen med er ansökan senast 31 mars 2016.

Ansökningar skickas till:

IOGT-NTO-rörelsen, Elisabeth Larsson, Box 12825, 112 97 Stockholm.

IOGT·NTO·RÖRELSEN

STUDENTER

53%*

*Alkoholens del av den totala omsättningen
på studenföreningarnas serveringsställen
2009 respektive 2014.

68%*

ACCENT GRANSKAR STUDENTFÖRENINGAR

HÖGT PRIS FÖR BILLIG ALKOHOL

Från 53 till 77 miljoner kronor. Så mycket har omsättningen av alkohol i studenternas restaurangverksamhet i Uppsala ökat på fem år. En viktig inkomstkälla för nationerna, men den enskilde studenten riskerar både studieresultatet och hälsan.

TEXT: ULRICA AMBJÖRN OCH EVA EKEROTH

STUDENTER

Alkoholens del av den totala omsättningen på studenföreningarnas serveringsställen har ökat rejält och utgör i dag 68 procent. För fem år sedan, 2009, var motsvarande siffra 53 procent.

I kronor räknat handlar det om en ökning på 45 procent – från 53 till 77 miljoner kronor på fem år. Trots att utskänkingsställenas priser legat relativt stilla under samma period (se nästa uppslag).

Linus Mattsson är student i Uppsala och sedan årsskiftet ordförande i nationernas samarbetsorganisation Kuratorskonventet. Han är överraskad över ökningen.

– Det låter anmärkningsvärt. Mitt intryck är att det dricks mindre nu än när jag kom till Uppsala 2011. Jag tycker att det dricks annorlunda, att man inte häver i sig sju starköl utan i stället väljer en dyrare specialöl. Men min bild kan ju bero på att jag blivit äldre och umgås i andra sammanhang i dag, säger han.

Linus Mattsson bekräftar alkoholförsäljningens betydelse för nationernas ekonomi.

– Ja, den spelar en ganska stor roll, men jag har inga exakta siffror.

När det gäller sponsring från leverantörer, bland annat bryggerierna, kan han inte svara på hur omfattande den är.

– Vi har ofta gemensamma avtal med leverantörer, men det handlar oftast om

FOTO: PRIVAT

"Studentlivet i Uppsala har länge kretsat kring alkohol."

LINUS MATTSSON

prylar som ölunderlägg och parasoller. Det är ingen rutin med ren alkoholsponsring, men det kan förekomma vid speci-

ella arrangemang, säger han.

"Låtom oss fröjdans i ungdomens vår" lyder strofen i den klassiska Student-sången. Och för den som med fröjdans menar festa med alkoholhaltiga drycker finns möjlighet hela veckan lång. Mycket av det sociala livet kretsar kring studentnationernas och kårernas verksamhet. De driver pubar och klubbar med rejält subventionerade priser – listpriset för 40cl starköl var 24 kronor på Norrlands nation 2014, och på Gröne orm/Farmaceutiska kostade 50 cl starköl 30 kronor, vilket ger samma låga literpris. Samma år kostade en flaska vin 80 kronor på Uthgård (som drivs av Teknologerna & Naturvetarna).

Nationerna fungerar, enligt informationen på Uppsala universitets hemsida, som "ett andra hem" för studenterna. Som medlem välkomnas man till ett smörgåsbord av olika aktiviteter, bland annat till nationens traditionella gasquer och baler, pubar och klubbar – där alkohol att döma av nationernas hemsidor spelar en framskjuten roll.

Under 2015 bjöds studenterna bland annat in till whiskyprovning på ett namngivet destilleri, till att "fredagslyxa" med champagne, gå med i vinprovareföreningen, eller svinga en ölsejdel i vardera handen på "Schtoktoberfesten". Nationernas hemsidor lockar med reducerade priser i barer

SÅ GICK GRANSKNINGEN TILL:

Accents granskning omfattar restaurangrapporterna åren 2009 och 2014 för samtliga nationer, kårer och studenföreningar som har tillstånd att servera alkohol i Uppsala. Ägarna redovisar årligen inköp, kvantiteter och alkoholsort till kommunens tillståndsenhet. Antalet helårsstudenter vid Uppsala universitet ökade från 21 967 år 2009 till 24 730 år 2014, det vill säga med 17 procent.

Fakta Omsättning i liter

Störst omsättning alkohol i liter under 2014:

	Liter
Norrlands nation	110 085
Södermanlands-Nerikes nation	92 005
Västmanlands-Dala nation	76 297

Totalt omsattes 647 221 liter alkohol. Motsvarande siffra 2009 var 581 195 liter.

Fakta Omsättning efter sort

Störst omsättning uppdelat på alkoholsort 2014:

	Nation	Liter
Starköl	Norrlands nation	87 097
Sprit	Södermanlands-Nerikes nation	5 446
Vin	Södermanlands-Nerikes nation	13 519
Övriga jästa drycker ex. cider	Södermanlands-Nerikes nation	13 148

Fakta Omsättning i kronor

Störst omsättning alkohol i kronor under 2014:

	Kronor
Södermanlands-Nerikes nation	12 336 442
Norrlands nation	10 869 897
Västmanlands-Dala nation	9 613 578

Totalt omsattes alkohol för 77 069 545 kronor 2014. Motsvarande siffra för 2009 var 53 140 929 kronor.

68

... procent av omsättningen utgjordes av alkohol 2014,

Smålands nation.

Södermanlands-Nerikes nation.

Västgöta nation.

Norrlands nation.

och pubar, och möjlighet att välja mellan 200 olika ölsorter och 20–30 whiskysorter. Och så fortsätter det. I undantagsfall betonas att det också finns alkoholfria alternativ för den som så önskar.

Studentlivet kan framstå som en enda lång fest, men priset för studenten kan bli mycket högt. Många vittnar om den starka alkoholnormens konsekvenser. I en undersökning gjord av Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, uppger 7 av 10 studenter att de upplevt alkoholhets under sin universitetstid. Och i rapporten *Studentliv och alkoholkultur* säger sig var tredje student ha presterat sämre i studiesammanhang beroende på att de druckit alkohol dagen innan. Lika många, var tredje student, faller inom ramen för riskbruk.

I studentstaden Uppsala är problemen långt ifrån okända. Linus Mattsson säger

att normen i Uppsalas studentliv är att dricka alkohol, att ”det sitter i väggarna”.

– Studentlivet i Uppsala har länge kretsat kring alkohol, det är inget att sticka under stol med. Men jag tycker att det inte är lika stort fokus på att dricka i dag, och på att alkoholen inte är huvudpoängen. Fler tar frågan på större allvar och den diskuteras och problematiseras mer.

Som exempel tar Linus Mattsson att många nationer har en alkoholpolicy, och att Kuratorskonventet gemensamt fattar beslut om begränsade öppettider och anordnar kurser i ansvarsfull servering. Han nämner också satsningen *Bästa festen*, ett samarbete mellan SFS, Sveriges förenade studentkårer, och Systembolagets dotterbolag IQ.

– Fem av Uppsalas tretton nationer är engagerade i Bästa festen, som går ut på att skapa en sundare alkoholkultur.

Fakta Omsättning

Alkoholens del av omsättningen i restaurangverksamheten 2009 och 2014. Alkohol i procent av total omsättning (I den totala omsättningen ingår mat, kuvertavgifter, alkoholfria drycker och liknande).

Serveringsställe	2009	2014	Förändring i procentheter
Juridiska föreningen/Jontes stuga	*	80	*
Södermanlands-Nerikes nation	69	78	+ 9
Uplands nation	67	77	+ 10
Göteborgs nation	69	74	+ 5
Ultuna studentkår	57	74	+ 17
Smålands nation	62	71	+ 9
Östgöta nation	42	71	+ 29
Veterinärmedicinska föreningen	*	69	*
Västmanlands-Dala nation	54	69	+ 15
Gästrike-Hälsinge nation	57	68	+ 11
Kalmar nation	13**	65	+ 52**
Sockholms nation	63	65	+ 2
Värmlands nation	55	64	+ 9
Norrlands nation	41	63	+ 22
Gotlands nation	48	53	+ 5
Västgöta nation	36	52	+ 16
Uthgård/Teknolog&naturvetare	36	49	+ 13
Gröne orm/Farmaceutiska	30	45	+ 15
Totalt	53	68	

* För Juridiska föreningen och Veterinärmedicinska föreningen saknas rapporter för år 2009.

** Kalmar studentnation har inte rapporterat omsättning i kronor för starköl år 2009. Nationen har dock rapporterat inköp av 18 157 liter starköl enligt samma rapport.

STUDENTER

Så vad tänker du om de siffror Accent redovisar?

– Det är jätteviktigt att få reda på, och ett tecken på att det finns mycket att jobba med. Det är lätt att bli hemmablind, säger Linus Mattsson.

Kuratorskonventet har också inrättat en särskild alkoholombudsman som har i uppdrag att hålla medlemsnationerna uppdaterade i drog- och alkoholpolitiska frågor. I samarbete med Kuratorskonventets vice curator, studenthälsan, polisen, kommunens tillståndsenhet och länsstyrelsen arbetar hen med kampanjer och utbildning, till exempel i regelverket för servering av alkohol.

– Vi har träffats ungefär en gång per månad och stämt av vad som händer och vad vi behöver jobba med, som till exempel inför Valborgsfirandet som är stort i Uppsala, säger Tove Åkerrén, som innehade det ideella uppdraget som alkoholombudsman under 2015.

Gruppen diskuterar också marknadsföringsfrågor, till exempel av nationernas aktiviteter.

Vad tycker du om Norrlands nations inbjudan till whiskyprovning till ett namngivet destilleri, som marknadsfördes på nationens hemsida före jul?

– Jag har inte sett den, men det låter som något vi bör kolla. Det låter kanske inte helt rätt, säger Tove Åkerrén.

Just nu genomför de i samarbete med studenthälsan en enkätundersökning om studenternas alkoholkonsumtion. Resultatet är inte klart, men Tove Åkerrén, som kom till Uppsala 2009, delar Linus Matts-

FOTO: PRIVAT

"Själva tanken med nationerna är att det ska vara billigare att gå ut och äta och dricka."

TOVE ÅKERRÉN

sons bild av att läget har förbättrats.

– Det har absolut blivit bättre de senaste åren. Det är mer utbildning och information kring alkoholfrågorna, och det går i dag att till exempel välja vin till maten men

dricka alkoholfritt i övrigt. Man behöver inte köpa hela alkoholpaketet, säger hon.

I den gemensamma alkoholpolicyn för nationerna som antagits av Kuratorskonventet står under punkten *Stävja överkonsumtion*, att *"Ingen ska uppmuntras att dricka mer än han vill och personer med alkoholproblem ska stöttas så att de inte dricker mer än de bör"*.

Vad betyder det? Bör en person med alkoholproblem dricka alls?

– Det betyder att man inte ska alkoholheta eller ifrågasätta den som inte dricker alkohol, och att det ska finnas alkoholfria alternativ. Och att den som har problem uppmärksammas och får hjälp. Men den punkten kanske behöver förtydligas och göras mer konkret, säger Tove Åkerrén.

Har ni någon gång diskuterat era försäljningspriser på alkohol, om höjda priser skulle sänka konsumtionen?

– Inte vad jag vet, men själva tanken med nationerna är att det ska vara billigare för studenterna att gå ut och äta och dricka. Men det är absolut värt att tänka på.

Att det är en hög omsättning på studenter och förtroendevalda i nationer och kårer är en av de stora utmaningarna anser Tove Åkerrén.

– Vi kan aldrig säga att nu har vi informerat om detta och nu är det klart. Det är jätteviktigt att hela tiden prata med studenterna om hur alkohol påverkar, så att problem upptäcks i tid. För många studenter är det här deras första egna boende och steget in i vuxenlivet. ■

Fakta Fördelning alkohol totalt

Fördelning starköl, sprit, vin och övriga jästa drycker som omsattes 2014:

	Kronor	Liter
Starköl	34 736 801	481 716
Sprit	26 286 349	22 742
Vin	11 509 770	73 012
Övriga jästa	5 522 548	71 914
Totalt	77 069 545	647 221

Fakta Snittspriser

Försäljningspriserna har ökat något mer än inflationen mellan 2009 och 2014.

	2009	2014
Starköl (33–50 cl)	26	31
Sprit (1 cl)	8	11
Vin (75 cl)	99	111
Övriga jästa drycker (33 cl)	–	32

Fakta Prisspann

Prisspann 2014 i kronor:

	Kronor
Starköl (33 cl)	22–35
Starköl (40 cl)	24–32
Starköl (50 cl)	30–35
Sprit (1 cl)	6–15
Vin (75 cl)	80–150
Övriga jästa drycker (33 cl)	22–38
Övriga jästa drycker (40 cl)	25–34
Övriga jästa drycker (50 cl)	35

Rapport från bardiskarna

Klockan är fem i sex en vanlig onsdagskväll. Det är mörkt och kallt, men på trappan utanför Uplands nation har ett tiotal människor samlats. När klockan slår hel öppnas porten in till värmen och studenterna ramlar ned för trappan, visar upp sina nationskort i entrén och hamnar sedan automatisk i barkön. Rummen i den labyrintliknande källaren fylls snabbt och ur högtalarna strömmar föga publikfrände dödsmetall.

När man tänker på fest i Uppsala är det kanske inte det här man föreställt sig: öl i plastglas, intryckt i ett hörn i en källare ackompanjerad av dålig musik. Studentlivet präglas till stor del av findrickande. Var och varannan helg är det gasque eller bal, där kvällen blir till en halv dag och en hel natt. Styrd av fördrink, måltidsvin, snaps, punsch och avec, där var dryck har sin egen sång som kan hittas i ett fint sånghäfte. Men om vi vill lära känna studentvardagen, då är det på pubrundan vi ska börja.

Runt hörnet från Uplands ligger V-Dala som är en av stans största nationer. I den obligatoriska entrén visar jag återigen upp mitt nationskort, endast de som studerar i Uppsala, alternativt fortsätter att betala sin medlemsavgift efter att de slutat, får komma in.

På disken möts jag av en laminerad skylt med det pliktskyldiga budskapet "Är du ny i stan? Kom ihåg att dricka varannan vatten". Samma skyltar hittar jag sedan på toaletten, men med tanke på hur det brukar se ut här när de har klubb tvivlar jag på att uppmaningen når fram.

När jag frågar om alkoholfria alternativ svarar bartendern vant: "Cider, öl eller drink?". Dödsmusiken är här utbytt mot en mer behaglig indie-rock, men när våra hamburgare är slut drar vi ändå vidare, det gäller att inte fastna.

Den klassiska pubrundan, där en öl ska drickas på var och en av de 13 nationerna, är ett obligatoriskt inslag under terminens nollningsvecka. Det blir ett slags "mandomsprov", ivrigt påhejat av lika delar traditioner och gruppträck.

Nationerna beskrivs ofta som studen-

tens andra vardagsrum. Många bor trångt och delar kök, vilket gör det smidigt att ses ute. Maten och alkoholen är tillräckligt billig för att studielånet ska räcka till flera besök i veckan. När alkoholen finns på armlängds avstånd blir det lätt en öl, eller två, eller tre.

Efter ett snabbt glas på den mindre charmiga Göteborgs nation, som inte riktigt lyckats med västkuststämningen trots fiskenät och turkosa väggar, försöker vi komma in på både Snerikes* och Gotlands nationer, men där är det fullt. Kvällens sista stopp blir därför Norrlands, och eftersom hamburgarna vi åt tidigare redan är glömda beställer vi pommes frites. Jag får jag välja mellan flera olika alkoholfria ölsorter och med drickan i handen klämmer vi oss förbi dattavlor för att inta våra platser längst ner vid fönstret. På vägen passerar vi både en pensionär med rollator och en man utklädd till drake.

Precis när jag konstaterar att det känns som att folk inte är fulla i kväll, flyttar sig killen som sitter längre bort vid samma bord över till oss. Jag gissar att det är alkoholprocenten i hans blod som tvättat bort den självinsikt som behövs för att inse att vi inte alls har något intresse av att prata med honom. Med samma övertydlighet som en förälder pratar med ett barn klargör vi det, men det hindrar honom inte från att under den närmsta timmen göra flera försök.

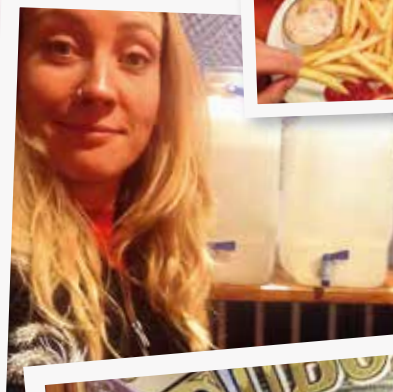
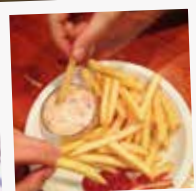
Förutom den dryga snubben är kvällens pubrunda trevlig, och jag tror att nationen som vardagsrum fungerar fint för de allra flesta. Men det är lätt att glömma det som inte syns på ytan. För statistiken talar sitt tydliga språk: Allt för många studenter misslyckas med att balansera den ständigt pågående festen, och vardagsdrickandet riskerar att övergå i ett beroende. Samtidigt som den som inte trivs i miljöer där det dricks alkohol lätt blir exkluderad. Det är de som får betala det verkliga priset för den billiga ölen.

*Snerikes är kortnamnet för Södermanlands-Nerikes nation.

TEXT OCH FOTO **JOHANNA KORBUTIAK**

Nationsmedlemmen Johanna Korbutiak, till vänster, på pubrunda tillsammans med kompis Erika Fernholm.

Bryt MOT ALKOHOL

Många studenter dricker så mycket alkohol att de riskerar hälsan. Hälften tycker att det är **svårt att passa in i studentlivet** om man inte dricker alkohol.

TEXT: LINA MATTEBO
FOTO: MALIN GRÖNBORG

Studenterna Lovisa Tolander och Carolina Ahlberg får tips om gott alkoholfritt öl, vin, cider och bubbel av Bryts projektledare Amanda Borg.

Med kampanjen Bryt har UNF, Ungdomens nykterhetsförbund försökt påverka alkoholkulturen bland studenter. Accent följde med när Bryt, som pågått under hela 2015, gästade Umeå universitet.

– Hej, är ni sugna på lite bubbel?

Amanda Borg ler mot ett gäng studenter vid Umeå universitet och börjar dela ut alkoholfri champagne i plastmuggar.

– Vi jobbar med en kampanj som heter Bryt som kollar på alkoholkulturen på universiteten, fortsätter hon.

Medan Måns, Klara och Axel, som läser

på juristlinjen, plockar på sig varsin frukostmacka och sippar på bubblen småpratar de med Amanda. Efter ett tag kommer de in på nollningen.

– Jag tycker inte att det är så mycket hets vid nollningen, säger Måns.

– Fast jo, det är ju alkohol nästan hela tiden, säger Klara, men lägger till att hon personligen inte har upplevt någon alkohols hets på universitetet.

Umeå universitet är sista stoppet på den campusturné där kampanjledarna

UNF:aren och studenten Daniel Bergdahl får väldigt ofta frågan om varför han inte dricker.

OLNORMEN

37%

av de manliga studenterna faller inom ramen för riskbruk av alkohol, jämfört med 31 % av männen bland 16–29-åringar i Nationella folkhälsoenkäten.

KÄLLA: STUDENTLIV OCH ALKOHOLKULTUR, IQ 2014.

"Vi hetsades liksom att plocka poäng i lag och helt plötsligt står man där på alla fyra naken i en mänsklig pyramid. Alltså ångesten dagen efter var ju nattsvart. Sånt hade jag ju aldrig gjort nykter."

Nadja vid Lunds universitet om en tackresa med nationen.

Amanda Borg och Christine Gelfgren besökt sju olika universitet och högskolor. De har föreläst om alkoholnormen, bjudit på champagnefrukost, diskuterat alkoholhets med studenter, anordnat alkoholfria provningar, låtit studenter fota sig i deras photobooth i den rosa Bryt-bussen, och hängt utanför studentpubar. Syftet är att ändra studenters attityder till alkohol.

– Det roligaste är när vi får folk att reflektera. När vi märker att en grupp studenter som har pratat med oss fortfarande sitter och pratar om hur de dricker och varför tio

Amanda Borg och Christine Gelfgren.

FOTO: YULIA LINDBERG

Så funkar Bryt

Bryt är UNF:s stora satsning på att påverka attityder. Men hur gör man? Accent ställer fyra frågor till kampanjledarna Amanda Borg och Christine Gelfgren.

Vad är egentligen attitydpåverkan?

– Det handlar om att påverka hur människor tänker om ett ämne, i det här fallet alkohol. I Sverige tycker de flesta att det är självklart att man dricker vid festliga tillfällen, och man blir berusad väldigt ofta. I studentvärlden är det också så, men ännu mer, och det är det vi vill förändra.

Så hur jobbar ni för att minska alkoholhetsen bland studenter?

– All forskning visar att det inte är effektivt att prata om det som är dåligt med ett beteende om man vill ändra det. Därför har vi valt att lyfta fram det önskade beteendet och en annan inställning till alkohol, till exempel genom att prata om goda alkoholfria alternativ.

Men forskningen visar också att det tar väldigt lång tid att förändra människors attityder?

– Vi försöker ta fram metoder som UNF sedan kan jobba vidare med. Som ett startskott är Bryt-kampanjen bra, men för att göra en riktig skillnad måste UNF jobba längre och mer långsiktigt.

Vad har ni fått för respons på kampanjen?

– Vi är glatt överraskade. Vi trodde att det skulle vara svårare, men har blivit väldigt positivt bemötta. Speciellt av många kårer som ju har mycket makt att förändra. De har insett att de behöver hjälp med att förändra alkoholkulturen och är öppna för att vi kan hjälpa till. ■

32%

av studenterna har gjort sämre ifrån sig på en tenta eller annat studiesammanhang för att de har druckit dagen innan.

KÄLLA: STUDENTLIV OCH ALKOHOL-KULTUR, IQ 2014.

minuter senare, säger Amanda Borg.

– Det är också roligt när UNF:are som varit med oss ute på universiteten sedan vågar åka tillbaka själva och dra igång en egen grej, säger Christine Gelfgren.

Några timmar senare är stämningen och omgivningen en helt annan. Amanda Borg kör sakta Brytbussen längs en cykelväg för att komma nära ingången till Brännbollsyrens festival, dit en stor del av Umeås studenter är på väg i kväll. Många är glada och skrattar, men en kille gråter för att han är för full för att komma in på området, och en annan leds bort av två poliser. Ett gäng UNF:are är med för att hjälpa Amanda Borg och Christine Gelfgren att bjuda studenterna på alkoholfritt. Nicole Steegmans, som är student och distriktsordförande för UNF Västerboten, upplever att det finns en stor alkoholkrets på universitetet.

– Jag tror att det behövs en sån här kampanj bland studenter, där någon kommer med en positiv attityd och lyfter ett annat alternativ, i stället för att bara ge skrämselpropaganda, säger hon.

Undersökning: Alkoholkrets vanligast vid nollning

72 procent av Sveriges studenter har upplevt alkoholkrets under sin tid vid universitetet. De vanligaste tillfällena det har skett är under nollningar, då **63 procent** har upplevt alkoholkrets, och så kallade sittningar, då **59 procent** har upplevt alkoholkrets.

Endast **30 procent** av studenterna tycker dock att de själva har utsatt någon för hets. Alla tycker inte att alkoholkretsen är negativt, **22 procent** av dem som svarat ja på frågan om de upplevt alkoholkrets ser hetsen som någonting positivt.

KÄLLA: ENKÄTUNDERSÖKNING FRÅN BRYT, DÅR 503 STUDENTER HAR SVARAT PÅ FRÅGOR KRING ALKOHOL-STUDENTVÄRLDEN.

Under våren besökte Bryt:s kampanjledare sju universitet och högskolor.

Bara några meter från Bryt-bussen står en grupp studenter i en cirkel och sjunger högt snapsvisan "Sätt nu flaskan till din mun! Tjo-fa-de-rittan lambo! Och drick ur, din fylle-fylle hund. Tjo-fa-de-rittan lambo!", medan de turas om att halsa ur en vinflaska. UNF:arna håller upp rad efter rad av alkoholfri öl, vin, cider och bubbel på Bryts bardisk och delar ut till de som går förbi. Lovisa Tolander som läser till socionom vid Umeå universitet stannar till och testar ett glas alkoholfritt vitt vin.

– Det var gott! Ganska likt vanligt vin, men snabbare, utvärderar hon och fortsätter: – Jag brukar inte dricka så mycket alko-

"Jag tyckte ju liksom att jag var van vid alkohol, men sista dagen visste jag inte riktigt hur jag skulle orka, jag hade liksom varit full sex dagar i streck, i stort sett hela dagarna."

Semir från KTH om nollningen.

hol, och för mig personligen går det bra att välja om jag vill dricka eller inte.

– Ja, i våra umgängeskretsar finns det ingen hets. Man får vara den man är, lägger läkarstudenten Carolina Ahlberg till.

"Det är klart att det är vanligt att folk tjuvar om att man ska ta en extra öl, ingen vill ju liksom dricka själv."

Reza vid Umeå universitet.

Men de har ändå märkt av alkoholkretsen.

– På nollningen hade vi alkoholfria alternativ, men de flesta drack ju och det blir ändå att man "ska" dricka, säger Lovisa Tolander innan de går vidare mot festivalområdet.

Amanda Borg konstaterar att de studenter som främst märker av alkoholkretsen och alkoholkretsen, är de som inte dricker. Det märkte både hon och Christine Gelfgren när de slutade att dricka alkohol under studietiden.

– När man väl börjar se på studentvärlden

51%

instämmer i någon grad i att det är svårare att passa in i studentlivet om man inte dricker alkohol än om man gör det.

KÄLLA: STUDENTLIV OCH ALKOHOL-KULTUR, IQ 2014.

69%

av studenterna anser att det i studentsammanhang är självklart att dricka alkohol, både vid traditioner och i vardagen.

KÄLLA: STUDENTLIV OCH ALKOHOLKULTUR, IQ 2014.

Måns, Klara och Axel, som läser på juristlinjen vid Umeå universitet, tycker inte att de har upplevt så mycket alkoholhets under studietiden. Enligt Amanda Borg är det de studenter som inte dricker som märker av alkoholhetsen.

den med alkoholnormsglasögon går det liksom inte att ta av dem. Skulle man byta ut studenterna mot typ ett gäng 40-åriga elektriker, skulle man inte alls tycka att det var okej, säger Christine Gelfgren.

UNF:aren Daniel Bergdahl, som pluggar vid Umeå universitet, har också tydligt märkt av den starka alkoholnormen.

– Under de första tre veckorna under mottagningen kom folk fulla till skolan.

Och jag får väldigt ofta frågan om varför jag inte dricker.

Ibland har han tyckt att det har varit svårt att komma in i gemenskapen på grund av att han inte dricker alkohol. Därför gillar Daniel Bergdahl Bryt.

– Det känns bra och viktigt att visa folk att det går bra att ha roligt och dricka gott även utan alkohol, säger han, och delar ut mer alkoholfri öl. ■

Fakta om Bryt

- Under kongressen 2013 beslutade UNF att lägga fyra miljoner kronor under de kommande två åren på en så kallad attitydpåverkanskampanj.
- Under våren åkte Bryts kampanjledare med sin turnébuss till campus i Umeå, Uppsala, Linköping, Jönköping, Göteborg, Växjö och Lund. De publicerade även en rapport om alkoholhets och drev instagramkontot @vithelg.
- Under hösten fortsatte kampanjen genom olika utbildningsinsatser och event tillsammans med kår- och studentaktiva, bland annat under nollningen. Kampanjledarna har även lanserat en utmaning i sociala medier med fokus på träning och hälsa, anordnat ett panelsamtal om alkohol i studentlivet samt släppt en enkätundersökning om alkoholhets.
- Under kongressen 2015 antog UNF:s ombud ett mål om att "UNF ska vara den ledande samhällsaktören bland unga för attitydpåverkan och normkritik kring alkohol och andra droger." Under 2016 och 2017 lägga en miljon kronor på attitydpåverkan. Det är inte klart hur den fortsatta satsningen ska utformas.
- På bryt.nu finns mer information.

Nicole Steegmans, distriktsordförande för UNF Västerbotten, tycker att det är bra att Bryt har en positiv attityd och lyfter ett annat alternativ, i stället för att komma med skrämselpropaganda.

29%

av de kvinnliga studenterna faller inom ramen för riskbruk av alkohol, jämfört med 24 % av kvinnorna bland 16–29-åringar i Nationella folkhälsoenkäten.

KÄLLA: STUDENTLIV OCH ALKOHOLKULTUR, IQ 2014.

"Att dricka mycket är ju liksom en självklar del av studentlivet, så det ska mycket till innan man förstår att någon kanske gått över gränsen och hamnat i ett missbruk."

Ida vid Högsolan i Kristianstad.

Åsa Jinder: Musiken blev min tröst

Åsa Jinder växte upp med en mamma som drack. Men ur skammen, ilskan och den ständiga oron växte en drivkraft att bli självständig, stark och lycklig.

TEXT: MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN FOTO: ANNA ALVERHAG

Redan som mycket liten kände Åsa Jinder att det var något som inte stämde med hennes mamma. Det fungerade inte som i andra familjer. Något skavde. Men att hennes mamma var alkoholist hade hon inte en aning om. Hon är yngst i en syskonskara på fem, och förmodligen begrep de äldre barnen. Men inte hon. Det var först när hennes föräldrar skilde sig och Åsa 12 år gammal flyttade med sin pappa, som hon började förstå.

– Efter skilsmässan blev mamma helt förändrad och började dricka alltmer okontrollerat. Hon var ofta onykter och fasaden krackelerade. Mina äldre syskon bodde inte längre hemma, så hon blev ensam. På den tiden var det ovanligt att skilsmässobarn valde att bo med sin pappa och folk sa anklagande till mig att jag gjorde mamma ledsen som valde att bo med pappa. Men pappa och jag hade musiken och skrivandet gemensamt och

Fakta. Åsa Jinder

Ålder: 52 år.

Familj: maken Jonas och barnen Johannes, 29 och Josefine, 27.

Bor: utanför Bollnäs.

Gör: Riksspelman på nyckelharpa, kompositör, låtskrivare, artist och författare.

mamma mådde inte bra, så för mig kändes det självklart att bo med honom, säger Åsa Jinder sakta.

Hon och hennes pappa bodde kvar i Upplands Väsby och Åsa gick på väg till skolan förbi sitt gamla hem, där hennes mamma bodde kvar.

– Ibland såg jag henne stå i fönstret och titta efter mig. Det kändes väldigt sorgligt. Mamma blev allt mer offentlig i sitt drickande och satt ute på parkbänkar och drack.

Jag skämdes eftersom jag förstod att alla visste. Men ingen sa något. Jag somnade och vaknade med en orosklump i magen. Det var en stor sorg att aldrig veta om hon var nykter eller full. Och jag fick bära det helt själv. Jag berättade inte och ingen frågade hur jag mådde. Jag hade ingen att prata med om det här, säger Åsa, som under högstadietiden mest höll sig för sig själv.

Musiken och skrivandet fungerade som en ventil och en tröst. Hon fick klara sig själv i hög grad, eftersom hennes pappa levde sitt eget liv och överlät mycket ansvar på dottern.

Samtidigt var det han som introducerade henne för nyckelharpan och skapandet, vilket skulle komma att öppna en helt ny värld för den unga, musikaliska Åsa. Hon fann glädje i musicerandet, upptäckte att hon besatt en stor talang och fick utbildning av landets främsta inom nyckelharpa.

Blott femton år gammal blev hon Sveriges yngsta riksspelman och efter grundskolan blev hon yrkesmusiker på heltid och flyttade hemifrån. 21 år gammal var hon redan gift och ett par år senare kom barnen.

– Jag stod på egna ben tidigt och det är ett drag jag kan känna igen hos andra som vuxit upp med missbruk. Jag lärde mig att jag måste bli självständig för att överleva. Det tycker jag är en jättebra egenskap. Att växa upp under svåra förhållanden ger inte bara förluster, utan också vinster. Men alla människor har olika grad av sårbarhet och jag har nog alltid haft en inre kompass som har visat mig vägen, säger Åsa, som inte köper resonemanget om ett socialt arv.

– Man måste inte bli på ett visst sätt bara för att man har vuxit upp med en förälder som dricker, säger hon.

Men visst kan hon se att det har präglat henne på olika sätt. På gott och ont.

– Jag har hittat en styrka inom mig själv, har vågat stå utanför konventionen och göra obekväma val. Bland annat lämnade jag som 26-årig tvåbarnsmor ett tryggt äktenskap, eftersom jag kände att det inte var rätt. Det var barnen som gjorde mig lycklig, inte äktenskapet, trots att jag på ytan hade allt man kan önska. En fin man, ett bra boende, pengar, karriär, säger Åsa med ett leende.

Minnena från den här tiden är, trots skilsmässan, mestadels ljusa och glada. Att bli mor var den största lyckan av alla. Men också musiken, skapandet och den kreativa värld hon befann sig i yrkesmässigt, gav tillvaron en tillfredsställande framåt-rörelse.

Om driftigheten och självständigheten är positiva konsekvenser av uppväxten, är det faktum att hon relativt oreflekterat accepterar om folk försvinner från henne möjligen en negativ konsekvens. För henne känns det normalt och hon reagerar mest med en axelryckning.

Och att hon har svårt att släppa människor nära in på livet tror hon beror på en rädsla för svek hon bär med sig sedan barndomen. Utåt är hon öppen, social och prat-sam. Men det innebär inte att hon så lätt delar med sig av det som finns längst inne.

– Eller så beror min överdrivna vaksamhet på att jag tidigt blev en offentlig person, funderar hon och fortsätter:

– Som kändis blir man snabbt varse att det är viktigt att hålla på sin integritet, att inte släppa in för mycket, eftersom det kan utnyttjas och exponeras. Man är väldigt

"Jag har hittat en styrka inom mig själv."

ÅSA JINDER

sårbar. Den vaksamhet som är sund och normal för en okänd person blir lätt till en överdos av vaksamhet för den som är kändis och alkoholistbarn. I mitt fall vet jag inte vad som är vad. Vad har offentligheten gjort med mig och vad har min uppväxt gjort?

Hon tystnar under några sekunder och slår ner blicken.

– Ensamheten har i alla fall gjort något med mig, säger hon sedan.

Hon tillägger att en annan trolig konsekvens av uppväxten är att varningslamporna inte börjar blinka i mötet med människor som dricker för mycket.

– Innan jag som 34-åring träffade Jonas, min man och stora kärlek i livet, dejtade jag en del journalister, varav några drack för mycket. Jag insåg någonstans att det inte var bra, men valde att blunda. Men jag är jättekänslig för sjaskighet. Det får inte bli sunkigt, det avskyr jag. Och jag har en sund kompass för när det blir destruktivt. Då går jag min väg, konstaterar hon.

Hon beskriver sitt förhållande till alkohol som okomplicerat. Hon kan ta ett glas vin ibland, men känner inget behov av att berusa sig eller tänja på gränserna, utan är naturligt måttlig i sin konsumtion. Genom att hon kör mycket bil och ofta är på resande fot blir tillfällena då hon kan dricka väl-

digt få – vilket hon tycker är bra. Men hon har aldrig varit orolig för att hon skulle ha en draging till alkohol bara för att hennes mamma drack.

Åsa Jinder anser att hon är en i grunden sund människa. Hon går sin egen väg, bryr sig inte om vad folk tänker och har ett gott självförtroende. Oron hon en gång kände för sin mamma har hon inte fört över på sina barn. Hon har fostrat dem efter egen förmåga – eftersom hon saknar förebilder hemifrån – och med massor av kärlek och närhet. Hon aldrig curlat eller varit en ängslig mamma, utan har varsamt puffat barnen ur boet när tiden varit inne. Däremot har hon sedan de föddes varit mån om att låta dem veta att hon alltid kommer att finnas där för dem. Hon kommer aldrig någonsin att överge dem eller lämna dem i sticket, så som hennes mamma gjorde med henne.

Fram tills den dag då Åsa fick barn var hennes kontakt med mamman sporadisk. Hon berättar att hon kände sig arg, ledsen och sviken, även om hon förstod att mammas alkoholism var en sjukdom som hon inte kunde rå över. Men när sonen Johannes föddes insåg hon att hon ville ge sin mamma en chans att i alla fall blir en bra mormor.

– Och det blev hon. Hon fick plötsligt en uppgift, var tillgänglig och blev en viktig person i våra liv. Den vanmakt och sorg jag känt byttes sakta mot en behaglig känsla av normalitet. För första gången kändes det bra med mamma!

Åsa minns ögonblicket då hon såg på sin mor med helt nya ögon. Det var när en mamma i en lekpark kommenterade mormor och barnbarn genom att säga till Åsa; vilken fin mamma du har!

– Jag tänkte först att nej du, hon är ingen fin mamma. Jag har alltid önskat mig en annan mamma. Men så såg jag plötsligt på henne på ett nytt sätt. Jag såg en älskansvärd människa, inte bara en spillra. Det är jag tacksam för i dag. Det var i det ögonblicket som jag försonades med mig själv. Jag slutade att vara arg på henne, säger Åsa och berättar att fyra dagar senare dog hennes mamma oväntat.

– Jag sörjde henne enormt såklart, och sörjer fortfarande att det blev som det blev. Men med åren har jag försonats med hennes sjukdom. Jag vet att den handlade om henne, inte om mig. I dag har jag kommit igenom mörkret och lever ett harmoniskt och lyckligt liv. ■

"Jag har en sund kompass
för när det blir destruktivt.
Då går jag min väg."

ÅSA JINDER

BEHÅLL

Enistå

SÅ HÅLLER DU EN

Det ideella arbetet bygger på engagemang. **Men hur gör man** för att hålla det vid liv utan att riskera att bli utbränd?

TEXT: NATHALIE C. ANDERSSON

Foto: iStock

GAGEMANGET LEVANDE

Berättelserna finns överallt, i nästan varenda tidning man slår upp: utbränd, sönderstressad, gick in i väggen. Utbrändhet har blivit den nya tidens folksjukdom. Men egentligen är utbrändhet bara andra sidan av myntet – det som händer när engagemanget försvunnit, när man inte längre vet varför man gör saker, när det som är kvar bara är tvång.

Historien om det personliga engagemanget börjar egentligen i andra änden, i ett behov av att göra något för att skapa en bättre värld. Det tycker i alla fall journalisten Per Grankvist, som skrivit en bok om engagemang.

– Allt engagemang handlar om att bidra till ett varmare samhälle, säger han.

I fem år har han studerat hur engagemang ser ut och varför människor engagerar sig, vilket har resulterat i boken *Engagemang – Batman, Putnam och jag* som gavs ut 2013.

– Allt engagemang börjar hos den enskilda människan och dennes drivkraft. Ibland tar vi för givet att människor är engagerade för samma sak som vi själva,

men varför man är engagerad varierar. Det svaret är personligt, säger han.

Även Johan von Essen, som ägnat de senaste åren åt att forska om engagemang i civilsamhället, delar bilden att det inte finns något generellt svar på frågan "varför".

– Jag vet ju inte riktigt varför människor är engagerade. Det skulle vara som att fråga: "Hur gör vi för att behålla vår känsla av meningsfullhet?". Att skapa meningsfullhet är det svåraste som finns. Det är svårt för att meningsfullhet är något som händer mellan människor – och i människor, i det de gör. Det är som att vi skulle säga: vi ska skapa kärlek, eller vi ska skapa tro, säger Johan von Essen.

Ändå är frågan "varför?" så essentiell i allt ideellt engagemang, för det är när man inte längre vet varför man engagerar sig som utbrändheten kan vara nära. Själva nyckeln till engagemanget är att man får en inre tillfredsställelse av det. Man gör något för att man tror på det, för att man tror att det gör skillnad. Tillbaka till Per Grankvist.

– För de flesta uppstår engagemang ur en

BIRGITTA OLLI:

För mig är engagemanget en livsstil

Birgitta Olli bor i Nacka och är medlem i IOGT-NTO.

Engagemang:

Sitter i Tollare folkhögskolas styrelse samt styrelsen för IOGT-NTO-föreningen 14 juni. Har tidigare bland annat suttit i Miljonlotteriets styrelse samt varit ordförande i EGTYP (föregångaren till Active).

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Vad gör dig engagerad?

– Jag är uppvuxen inom rörelsen, så engagemanget är en naturlig del av mitt liv. Jag vill inte vara utan det, det ger mig så pass mycket. Det är det enkla svaret. Mina föräldrar var väldigt engagerade och vi bodde på en liten ort med en stark förening och fin sammanhållning, där jag blev en del av ett större sammanhang. Jag har fått väldigt mycket tillbaka under åren jag har varit engagerad. Jag har fått vara med om spännande möten, resor, fått massor med vänner, upplevt saker både i Sverige och på andra ställen.

Hur gör du för att hålla ditt eget engagemang vid liv?

– Engagemanget går i vågor, men det är en del av mig, en del av min uppväxt och mitt sätt att leva. Jag skulle inte kunna vara utan ett engagemang i nykterhetsrörelsen. I vissa delar av livet är man lite trött och orkar inte göra så mycket. Men jag har aldrig någonsin funderat på att gå ur. Jag drar mig tillbaka och efter ett tag kommer engagemanget tillbaka. Det kan vara något som händer, någon person som jag tänker att "den här vore kul att samarbeta med", men i grund och botten är det en livsstil. Engagemanget finns bara där, som en självklarhet.

"Allt engagemang handlar om att bidra till ett varmare samhälle."

PER GRANKVIST

JULIUS KRAMER:

Vi stärker och peppar varandra

Julius Kramer bor i Nacka och är medlem i NSF, Nykterhetsrörelsens scoutförbund.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Engagemang:

Jobbar med Scouternas internationella frågor, leder konsultationen av världens unga inför FN:s stormöte om droger, UNGASS. Har tidigare drivit Scouternas fredsprojekt Amahoro Amani.

Vad gör dig engagerad?

– När jag tänker på mitt engagemang, så tänker jag på den här magkänslan som höjer pulsen lite. När man hör någon prata om något och känner "det här vill jag göra något åt". Det är en känsla som kommer inifrån, som berör en på djupet och kopplar an till ens värderingar. Den känslan är det som räddar världen, men bara om man får utlopp för den. Bara om man identifierar känslan och tar det till nästa steg och gör något av det. Engagemang kan också komma från andra, det tror jag stenhårt på, engagemang är verkligen något som smittar.

Hur gör du för att hålla ditt eget engagemang vid liv?

– Genom att vara engagerad tillsammans med andra, det tror jag är det absolut bästa sättet, för det ger en enorm styrka och man kan stärka varandra i engagemanget. Man kan konkretisera det tillsammans och inte stanna vid "det här är något jag brinner för", utan även säga "det här är något jag kan göra något åt". Men det är klart att man kan bli besviken, engagemang väcker stora förhoppningar. Vi pratar om att rädda världen och det tar ju tid och kräver mycket av en själv och av andra. Ibland känns det övermäktigt, som att man inte kommer så långt som man hade velat, eller att man inte tycker att det är roligt längre. Tappar man känslan så kan man stärka och peppa varandra, det är så mycket hållbart.

FOTO: SOFIA RUNARSDOTTER

fråga: ska inte du vara med på det här? Frågetecken är som små krokare, de hakar i folk. Man måste liksom meta lite, man kan inte sitta där med en tom rev och säga "äh, ingen napp", säger Per Grankvist.

En del människor ger sig själva uppdraget, de säger till sig själva att de måste engagera sig i något, och då kommer frågan i stället inifrån.

Om engagemanget inte ger något tycker Per Grankvist att man ska sluta.

– Det är klart som fan att du ska få ut något av ditt engagemang. Och ska man engagera andra gäller det att snabbt visa "titta, det gav effekt". Allt engagemang fortlever för att du som engagerar dig får något tillbaka, annars kommer du att sluta, säger Per Grankvist.

För honom är engagemanget lite svart eller vitt. Du lägger in något, du får tillbaka något. Orsak, verkan.

– Engagemang handlar om att vara i ett sammanhang där andra brinner för samma saker som jag. Det ska kännas roligt och lätt. Om man känner att man är den enda som arbetar, så ska man sluta. Engagemang ska man leva ut tillsammans, för vill man förändra världen måste man göra det tillsammans med andra. Ingen fråga är värd att kämpa för så mycket att man bränner ut sig själv, säger Per Grankvist.

Men det finns också ett värde i att fundera lite djupare kring sitt engagemang. I alla fall om man ser till ordets ursprungliga betydelse. Ordet engagemang kommer från det franska ordet en gage som betyder att pantsätta. I överförd betydelse innebär det att man får ut något av sitt engagemang om man håller det kvar. Och forskaren Johan von Essen poängterar att det finns ett värde i att engagera sig också i det lilla.

– Jag tror att man ska ta på allvar om man börjar känna sig utbränd. Då kan det vara vettigt att trappa ner lite och inte bli fånge i de förväntningar som organisationer ställer på de som jobbar ideellt. Det är det ena. Det andra är att tänka på det ideella som en typ av vardagsverklighet – att det inte behöver

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

"Jag är hemskt glad över att det finns ett stort ideellt engagemang i Sverige."

JOHAN VON ESSEN

ge så stora kickar, att man inte behöver vänta sig så mycket varenda gång. Jag tror att det kan vara bra med regelbundna verksamheter därför att de blir en del av vardagen som man inte ifrågasätter, som bara är där och som man lär sig är meningsfull och rolig. Men det behöver inte betyda att den är fylld med så stora känslor, säger Johan von Essen.

Han tror också att det är viktigt att se sitt eget engagemang för vad det är, och inte jämföra sig med andra.

– Ibland ser vi reklam från organisationer som Plan Sverige eller Unicef som visar de här förfärliga bilderna på svältande barn, där de vill att man ska skänka pengar. Då kan kanske ens eget arbete i båtklubben eller fågelskådarföreningen kännas lite småttigt. Och det kan nog vara ett sätt att förlora sin meningsfullhet – att man tycker att ens eget engagemang är litet och larvigt på något sätt. Men man ska inte jämföra på det viset, utan försöka se till det man gör, och försöka se det vardagliga i det, säger Johan von Essen.

För trots allt är allt ideellt engagemang bra, eftersom det skapar mening för människor, enligt von Essen.

– Jag är hemskt glad över att det finns ett stort ideellt engagemang i Sverige. Inte så mycket för att jag tror att det ideella engagemanget i Sverige producerar så våldsamt mycket viktiga saker, utan för att det är meningsfullt för människor – och det i sig är en väldigt viktig sak. ■

Tips!

Så gör du för att behålla gnistan

- 1.** Fråga dig själv varför du är engagerad. Bidrar de uppgifter du gör till **att uppnå skälen** till, och målet med, att du engagerar dig? Om inte, kanske du bör göra något annat.
- 2.** Jobbar du tillsammans med människor som vill samma sak som du? Om inte, kanske du behöver **ändra något**. Det är svårt att förändra världen ensam.
- 3.** Utbrändhet börjar inte med stress utan med att man förlorar sin känsla av engagemang och det moraliska syftet med det man gör. Om du inte längre vet varför du engagerar dig kanske du behöver **ta en paus**.
- 4.** Se till att du får **feedback** och uppskattning för din insats. Bidra själv till att skapa en sådan kultur. Vi människor behöver feedback och uppskattning för att orka jobba vidare, även med sådant som vi brinner för.

KÄLLA: PER GRANKVIST, JOHAN VON ESSEN SAMT RAPPORTEN VARFÖR SLOCKNAR ELDEN AV JOHAN HVENMARK.

ISABELLE BENFALK:

Jag prövar hela tiden nya grejer

Isabelle Benfalk bor i Uppsala och är medlem i UNF, Ungdomens nykterhetsförbund.

Engagemang: Är vice förbundsordförande för UNF.

Har tidigare bland annat varit distriktsordförande i UNF Uppsala.

Vad gör dig engagerad?

– Jag hämtar mycket av mitt driv i en ilska. Jag blir upprörd över att till exempel alkohollagen är så stark. Så engagemanget kommer ur den här upprördheten, och ur att jag tycker att något

FOTO: LINA MÄTTEBO

är skevt, och att jag då vill försöka ändra på det.

Hur gör du för att hålla ditt eget engagemang vid liv?

– Jag försöker hela tiden prova nya grejer och utmana mig själv – för att jag tycker att det är roligare, men också för att det alltid finns en viss gräns för hur mycket man kan bidra med. Man måste lämna plats för alla, men också lämna plats för nya saker och gå utanför sin komfortzon. Variationen gör att jag tycker att engagemanget är roligare, och när jag tycker att det är kul så har jag hela tiden en medvetenhet om att ingen kommer tacka mig för att jag bränner ut mig eller gör för mycket. Men när jag inte tycker att saker är kul, då glömmar jag bort det.

ARI LEINONEN:

Andras entusiasm ger mig energi

Ari Leinonen bor i Umeå och är medlem i IOGT-NTO samt är engagerad i Junis, IOGT-NTO:s Juniorförbund.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Engagemang:

ordförande i föreningen Junis Umeå, distriktsordförande i Junis Västerbotten, samt engagerad politiskt på kommunnivå.

Vad gör dig engagerad?

– Jag blir engagerad av att möta människors olikheter. Jag tycker det är viktigt att människor ska ha tillgång till en bra fritid och det engagemanget, som jag har tillsammans med andra, det är en oerhörd drivkraft när det börjar och rullar på. När människor börjar bli en rörelse tillsammans och vi gör någonting oegennyttigt. Men så egotrippad är jag ju att jag själv måste tycka att engagemanget är roligt innan jag kan få andra att tycka det. Vårt uppdrag är att vi gör det här för våra medlemmar. Det kan vara roligt att räkna hur många gånger vi varit med i media, men det är inget som ger energi som håller över tiden. Det som ger energi är att vi ser att det vi gör spelar roll, att mitt engagemang spelar roll för en annan människa.

Hur gör du för att hålla ditt eget engagemang vid liv?

– Jag har tre olika kategorier jag jobbar efter och det är: gör jag det här frivilligt? Är det lust/lust, eller är det lust/plikt i ett engagemang? För det kan inte vara lust/lust jämt. Om det är väldigt mycket plikt/plikt måste jag fundera på varför jag håller på med det. Det måste finnas något som ger lust. Och den lusten är för mig kopplad till människor och möten. När jag har en formsvacka i min energi så har jag märkt att andra människor som är väldigt entusiastiska och har energi ger mig energi. Det kan till exempel vara när vi har uppehåll i verksamheten flera veckor efter att vi hållit på hela sommaren. Då börjar det knastra och jag har ingen lust komma igång. Men när jag sedan kommer ner till lokalen och möter entusiastiska barn och möter andra ledare som vill förvalta det förtroende de fått – då känner jag "ja, men det var ju faktiskt roligt det här".

HÄR FÅR HEMLÖ HUNDAR VÅRD

På Anicura veterinärmottagning på Gärdet i Stockholm får hemlösa djur möjlighet till **gratis vård under två dagar** om året. På Alla hjärtans dag är det dags igen.

TEXT: MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: JONAS ERIKSSON

Annika Mineur pussar på sin älskling medan hans klor klipps.

SAS

Rosanna Mousavi väntar tålmodigt med 3-åriga Simba som är en Pincher-Jack russelblandning

När dörrarna slås upp till Anicura veterinärmottagning på Gärdet i Stockholm den här soliga höstsöndagen står redan många hundar och deras ägare på kö. Det blir snabbt fullt inne vid receptionen och hundarna skrivs in på löpande band. Några har en förbokad tid, medan andra kommer på drop-in.

Det skälls, gläfsas och sniffas. Många hundar är stora och starka och ägarna har fullt sjå med att hålla dem. Hundarnas bjäbbande till trots är stämningen gemyt-

lig, och så snart hussar och mattar hittat en sittplats blir det lite lugnare. En serveringsvagn som dignar av smörgåsar, godis, kakor och dryck lockar både två- och fyrbenta besökare.

De hundägare som är här i dag lever på olika sätt i utanförskap. Några är hemlösa, andra bor i slussboenden eller i egna lägenheter. Så gott som samtliga har eller har haft någon form av missbruk – och alla har dålig ekonomi. Vilket är problematiskt när man har hund. Veterinärvård är

dyrt, även sådant som att ta bort tandsten eller vaccinera. Få har sin hund försäkrad. Därför är projektet *Fri veterinärvård för djurägare som saknar hem* ovärderligt för de här hundägarna.

Det drivs ideellt och är ett samarbete mellan Hundstallet, Anicura, Stadsmissionen och Svenska Djurskyddsföreningen.

Två dagar per år – en helgdag i anslutning till Alla hjärtans dag och en i anslutning till Djurens dag – kan de komma hit

med sina fyrbenta älsklingar och kostnadsfritt få djuren undersökta, vaccinerade och ompysslade. Om vidare vård krävs får hunden komma tillbaka på ett kostnadsfritt återbesök.

– **Det är fantastiskt** att de ställer upp gratis och gör det här. Det är fint att alla kan ha hund, även de som inte har några pengar. För oss betyder det jättemycket, säger 18-åriga Josefine Erelholt, som är här med sina föräldrar och hundarna Vilda och Lexi.

Familjen Erelholt med hundarna Vilda och Lexi.

"Det är fantastiskt att hundarna kan komma hit och få gratis vård."

TOMMY ERELHOLT

Lexi är Josefine Erelholts hund – en amstaff-boxer – och hon älskar honom över allt annat. Han ska genomgå en koll, vaccineras och få klorna klippta.

– Fast det är mest mamma och pappa som tar hand om honom. Jag går ju i skolan på dagarna, säger hon och stryker Lexi över ryggen.

Pappa Tommy Erelholt nickar instämmande. Han berättar att han och hustrun Margareta bor i ett försöksboende tillsammans med hundarna. Dottern är skriven hos en fosterfamilj, men tillbringar mycket tid hemma hos dem.

– Det är fantastiskt att hundarna kan komma hit och få gratis vård. Vi skulle inte ha råd att betala en veterinär. Dessutom finns det ett ställe i stan där man kan hämta hundmat gratis. Det är ju inte alltid man har pengar till det, säger Tommy Erelholt, och fingrar på det inplastade kortet från Situation Stockholm som hänger runt halsen.

Han är stolt säljare av tidningen och försöker hålla sig borta från åtminstone starksprit. Livet har faktiskt blivit bättre med åren, tycker han.

– Jag har druckit mycket och varit hemlös i trettio år. Men jag har alltid haft hundar. De har betytt otroligt mycket för

Sussie Forsström visar en tatuering på en dalmatiner. Men nu har hon Jack Russeln Tusla!

mig. Hunden är en kompis, ett sällskap som förstår en utan och innan. Trots att jag har varit hemlös har jag alltid tagit väl hand om dem, de har alltid varit välsköta. Ibland har vi delat kvällsmat, hunden och jag. En tallrik åt oss var med lika mycket mat.

Carol Ringström, enhetschef på Anicura Gärdet, bekräftar Tommy Erelholts berättelse. Hon menar att det finns mycket fördomar om missbrukare och deras hundar. Att de vanvårdas och behandlas illa. Men ofta är det precis tvärtom. Banden mellan ägare och hund är väldigt starka.

– Vi har aldrig sett några vanvårdade hundar här. Ägarna är i allmänhet väldigt måna om sina djur och i många fall är de till och med mer hälsosamma än hundar som lever i "vanliga" familjer, eftersom de är ute och rör på sig mycket. De betyder allt för sina ägare, på många olika plan. Hunden är en trofast vän som inte sviker och utgör dessutom en länk mot samhället. Den underlättar sociala kontakter och är ibland det enda "normala" man har i livet, säger Carol Ringström, och tillägger att det faktum att många missbrukare har stora hundar ofta handlar om att man

Enhetschefen Carol Ringström hejar på Anette Jonsson Strand och Torbjörn Wahlström, som bägge bor i ett slussboende. Deras hund heter Pinglan.

"Vi som jobbar upplever att de här dagarna är otroligt uppskattade av hundägarna."

CAROL RINGSTRÖM

Carol Ringström, enhetschef på Anicura.

vill att hunden ska kunna försvara en vid behov.

Projektet Fri veterinärvård för djurägare som saknar hem har drivits på Anicura Gärdet i två år och tanken är att det ska permanentas och fortsätta i många år framöver. För behovet är stort och för varje tillfälle kommer fler och fler.

– Eftersom vi samarbetar med bland andra Stadsmissionen, Convictus och Socialtjänsten, så får hundägarna information om oss den vägen. Men många hör också talas om det här via vänner, säger Carol Ringström.

Den här söndagen arbetar 13 personer på mottagningen utan ersättning. Fyra av dem är veterinärer. De hundar som kommer hit behöver oftast bara en vanlig hälsokontroll, klippning av klor, borttagning av tandsten, och kanske lite tips om foder i de fall hunden lider av allergi eller har klåda.

– Om någon hund behöver mera vård bokar vi en tid, så får de komma tillbaka. Då går Djurskyddsföreningen in ekonomiskt. Men vården ska vara meningsfull. Här sätter vi alltid djurets bästa i första rummet och om inte ägaren klarar av att ge hunden rätt omsorg och vård hemma,

så är det i vissa fall bättre för hunden att få somna in, säger Carol Ringström och blickar ut över väntrummet.

Många av de hundägare som är här i dag, har, eller har haft, missbruksproblem. Men det är inget som Anicura kollar upp – man litar helt enkelt på att de som kommer hit har behov av gratis veterinärvård.

– Vi som jobbar upplever att de här dagarna är otroligt uppskattade av hundägarna och det känns fantastiskt att kunna hjälpa dem och deras djur. Det är helt rätt att göra detta!

Sussie Forsström, som är här med sin hund Tussla, får knappt orden att räkna till när hon beskriver hur mycket den här dagen betyder för henne.

– Jag vill min hund det allra bästa, för hon är min trognaste vän. Jag har ingen familj och inga barn, så hundar – jag har mest haft dalmatiner – har varit min familj genom åren. Tussla tog jag över när hennes husse dog. Jag har varit heroinmissbrukare, men går numera på metadon, så livet har blivit lite lättare för mig, säger hon och tillägger att det finns väldigt mycket fördomar kring missbrukare och deras hundar:

Marlene Krabbe vill att veterinären kollar att Tigra och Lumi mår bra. Lumi kommer från Ryssland och behöver svenskregistreras.

– Visst finns de hundar som far illa, men de flesta tar väl hand om sina djur. Jag har ju massor av tid för lilla Tussla och vi är ute mycket och går. Jag fick tips av en kompis att komma hit. Tussla behöver få klorna klippta och lite allmän koll, säger Sussie Forsström, och hälsar på veterinär Eva Molin som tar en snabb första titt i hundens öron.

– Ser rent och fint ut, konstaterar Eva Molin, och fiskar upp lite hundgodis ur rockfickan samtidigt som hon berömmar och klappar om en glad Tussla.

Ute i väntrummet sitter Simba med sin 22-åriga matte, Rosanna Mousavi, och väntar på sin tur. Rosanna Mousavi har inga missbruksproblem. Däremot är hon bostadslös och pank efter en familjekonflikt. Hunden fick hon i studentpresent av sin dåvarande pojkvän, som också ägde en amstaff. När de gjorde slut blev

Anna-Karin Helmers är här med sin hund Hallon. Att Hallon har munkorg beror på att hon är lite ilsken mot andra hundar. Munkorgen är för hennes eget bästa, så att inget händer.

"Jag vill min hund det allra bästa, för hon är min trognaste vän."

SUSSIE FORSSTRÖM

bägge hundarna kvar hos henne. Amstaffen visade sig vara sjuk och måste avlivas. Där stod Rosanna Mousavi med en veterinärräkning på 13 000 kronor som hon inte hade råd att betala. Hon rycker uppgivet på axlarna.

– För bara några år sedan hade jag allt. Nu lever jag för dagen, men hoppas att få jobb snart. Jag utbildar mig till undersköterska, säger hon, och stryker Simba sakta över ryggen.

– Simba betyder allt för mig. Han är min trygghet, mitt sällskap och min personliga vakt. Han är liten, men han har massor av karaktär!

Rosanna Mousavis fina beskrivning av sin hund är i samklang med övriga hundägare som är här i dag. Att hunden är deras bästa vän råder det inget tvivel om, även om alla har olika behov. Marlene Krabbe, som är här med amstaff-pitbullen Tigra och unga schäfer-huskyn Lumi med brinnande ljusblå ögon, behöver få Lumi svenskregistrerad då hon kommer från Ryssland.

– **Vilket härligt stomatolleende!** Vilken fin hund, säger veterinär Åsa Wolf när hon tittar på Lumis häpnadsväckande vita garnityr.

Det är magi hur hundarna, från att ha trampat och skällt ute i väntrummet, nu är lugna och samarbetsvilliga. Inte en enda gör utfall, morrar eller krånglar när veterinärer och djurskötare hanterar dem. Det är som att de förstår att detta är för deras eget bästa.

Efter ett par timmar har de flesta hundar fått hjälp och det glesnar i väntrummet. Rosanna Mousavi väntar fortfarande på att få komma in med Simba. I ett angränsade rum väntar Josefine Erelholt med Lexi, som har varit sövd för att få sina klor klippta. Han har också fått hjälp med ett kliande sår mitt på hjässan.

– Nu ska han bara pigga till lite. Och så inväntar jag specialfoder som strax ska levereras hit från Hundstallet. Mamma och pappa har redan åkt hem med Vilda, säger hon och kramar om sin omtöcknade, älskade Lexi. ■

Jonas Hassen Khemiri gjorde succé på biblioteksscenen. Och några dagar senare blev han vinnare av Augustpriset.

NY ENERGI NÄ KOM TILL KAR

Böcker och kultur står i fokus när Ny Energi samlar till **boksalong en helt vanlig tisdagskväll.**

Efter ett efterlängtat författarbesök pratas det litteratur med fika och tända ljus.

TEXT: **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

FOTO: **FREDRIK KARLSSON**

Att författaren Jonas Hassen Khemiri ska vinna Augustpriset om bara några få dagar är det ingen av bokslukarna från IOGT-NTO som anar den här kylslagna novemberaftnaden i värmäländska Karlstad. Eller jo, anar kanske de gör, för Jonas Hassen Khemiri gör ett bejublat framträdande på Karlstads bibliotek samma dag, och han är förhandstippad vinnare av många.

– Oj vad bra han var. Och vilken fin text han läste om sitt barndoms bibliotek. Nu

Hela gänget samlat kring bokbordet.

R KHEMIRI LSTAD

blir jag ju nyfiken på att läsa hans böcker, säger Annelie Bekkouche, medlem i föreningen Ny Energi och bibliotekarie.

Att hon gillar böcker är ingen högdoddare, och när hon fick frågan om hon ville gå med i Ny Energi och medverka i boksalongen tackade hon genast ja.

– Jag blev medlem för ett år sedan och huvudanledningen var att föreningen har så många bra kulturaktiviteter. Dels den här boksalongen, men vi gör även mycket annat tillsammans.

De går på konserter, bokmingel, författarsök, bokrea och konstutställningar till exempel.

– Och så har vi haft teprovning, afternoon tea och äppelsalong, där vi fick prova olika sorters äpplen. Det är jättetrevligt, säger hon och får nickande medhåll av övriga bokälskande medlemmar som samlats den här kvällen.

Stig Håkangård och Monica Ståhl fixar fika i köket innan bokcirkeln startar.

Liv Hagberg försöker locka Monica Ståhl med en bra bok. Stig Håkangård lyssnar.

Runt bordet samlas Rolf Johansson, Per-Åke Thorell, Stig Håkangård, Liv Hagberg och föreningens vice ordförande Monica Ståhl. Liv Hagberg hör till eldsjälarna i föreningen, de som ser till att träffarna blir av och att fika och annat nödvändigt köps in.

Idealet är enligt deltagarna att vara max åtta personer, då får alla en chans att komma till tals. Innan gänget slår sig ner runt bordet i NBV:s lokaler kokas det te och kaffe i köket. Liv har bakat smarriga ostscones och så finns det pepparkakor med grönmögelost. Stearinljus tänds och den trista takbelysningen släcks. Det gäller att komma i stämning.

Boksalongens medlemmar läser det de själva önskar – och så berättar man för de andra vid nästa tillfälle, som oftast blir inom fjorton dagar. Det märks att alla är belästa och allmänbildade. Boktitlarna haglar: Expeditionen – en kärlekshistoria av Bea Uusma, Skymningssång över Kalahari av Lasse Berg, Kristina Sandbergs trilogi om Liv, och David Lagercrantz bok om Zlatan. Alla vill ivrigt berätta om just sin favorit och varför just den boken är så himla bra. Alla håller sig à jour med det aktuella kulturutbudet, och flera av deltagarna tittar regelbundet på Babel och lyssnar på Lundströms bokradio.

Men kvällens författarbesök väcker förstås extra nyfikenhet.

– Nå, vad tyckte ni? frågar Stig Håkangård, och får snabbt svar av Monica Ståhl som svarar att det började bra, men att slutet blev lite rumphugget.

Annelie Bekkouché får beröm för att biblioteket alltid lyckas locka så många duktiga och framstående författare. Ingen i sällskapet har läst något av Jonas Hassen Khemiri. Men några har med stor behållning sett hans pjäs *Jag ringer mina bröder*.

Samtalet glider över på vikten av bok-

Monica Ståhl skriver dagbok över träffarna med bokcirkeln.

omslag; hur betydelsefulla är de egentligen? Bibliotekarien Annelie Bekkouché vet vad hon pratar om när hon berättar att majoriteten av alla läsare går på omslaget när de beslutar sig för att läsa en viss bok. Och så plötsligt ändrar samtalet riktning igen: nu diskuteras läskunnigheten för tvåhundra år sedan.

Ja, så här fortsätter kvällen. Högt och

"Vi har sett att folk från andra föreningar också har hakat på."

LIV HAGBERG

lågt blandas, böcker och lyriksamlingar samsas på bordet, det knapras pepparkakor och dricks té i skenet av stearinljusen.

Ny Energi startade för ungefär tre år sedan och är en nytänkande och aktiv kulturförening där man gör saker tillsammans, och fångar upp både nyfikna wannabe-medlemmar och de som fastnat i en förening där det kanske inte händer

Liv Hagberg pratar böcker.

så mycket. Föreningen har i dag cirka 28 medlemmar.

– I början fokuserade vi mycket på hälsa och afternoon tea. Vår ambition var att ta hand om våra medlemmar och hitta nya, aktiva spår för vår verksamhet. Genom att fånga upp nya medlemmar, ta en fika med dem och erbjuda roliga aktiviteter tror vi att vi når nya grupper. Och vi har sett att folk från andra föreningar också har hakat på, säger Liv Hagberg.

Hon berättar om en rad olika aktiviteter och teman som man har haft: tesalong, teskola, fotosafari, kulturnatta, matmäs-sa, höstsalong och filosofisk hörna.

Några egna lokaler har man ännu inte, utan använder sig vid behov av NBV:s. Och när det av olika anledningar inte fungerar, går man helt sonika till biblioteket, eller till något annat ställe i Karlstad. Det är på gott och ont, tycker Monica Ståhl.

– Fördelen är att vi blir flexibla och får olika upplevelser på olika ställen. Det är ju mysigt att sitta på ett fik och ha boksalong!

Efter ett par timmars engagerat samtal om böcker och häftiga läsoplevelser börjar deltagarna att snegla på klockan. Det har hunnit bli ganska sent. Men innan de skiljs åt för den här gången spikas nästa träff.

– Jag är övertygad om att vi i nykterhetsrörelsen kan bli riktigt stora när det gäller bokcirklar. Intresset finns och vi vill att fler ska inspireras till nykter gemenskap, läsande och lärande, säger Monica Ståhl. ■

Annelie Bekkouche är bibliotekarie och en tillgång för bokcirkeln.

Stockholm Distriktstempels Byggnadsförening upa

**Kallelse till årsmöte
den 17 mars 2016**

När: Klockan 18.00

Plats: IOGT-NTO-gården, Klara Södra Kyrkogata 20, Stockholm

Sedvanliga årsmötesförhandlingar.

Ombud förutsätts medföra giltig fullmakt.

Välkomna!
Styrelsen

IOGT-NTO Älvsborg söker distriktskonsulent

IOGT-NTO i Älvsborg söker en ny konsulent med placering på Nykterhetsgården Lönner i Borås men ditt arbetsområde omfattar hela distriktet från Bengtsfors i norr till Skene i söder.

Körkort och tillgång till egen bil är en förutsättning för tjänsten. Givetvis är du medlem i IOGT-NTO-rörelsen och har erfarenhet av folkrörelsearbete.

Ansökan vill vi ha så snart som möjligt. Utförlig annons hittar du på vår hemsida:
<http://alvsborg.iogt.se>

HALLÅ DÄR!

Kristy Beers Fägersten

Aktuell med ett forskarstipendium från Spritmuséet.

Varför har du fått ett stipendium av Spritmuséet?

– Av en slump läste jag om Spritmuséets stipendium och sökte – och fick det! De är väldigt entusiastiska över mitt projekt, som handlar om att undersöka hur alkohol skildras i svenska tecknade serier. 115 000 kronor är mycket pengar, så jag är glad över chansen att få göra detta.

Vad ska du göra?

– Jag vill kartlägga förekomsten av alkohol i svenska serier. Om det dricks, hur ofta, i vilka typer av sammanhang och vem som dricker vad. Vilken roll har alkoholen i serierna? Jag kommer också att räkna antalet seriestrippar där det förekommer alkohol. Jag har valt ut Rocky, Fucking SoFo och Berlings.

Har du sett några tendenser hittills?

– Ja, exempelvis Rocky befinner sig ofta ute på krogen och då finns ett glas öl med i bilden. Män i serier dricker öl, medan kvinnor oftare dricker cocktails. Jag kan också se att alkoholen på olika vis påverkar språket, och att det vanligtvis är så att den som inte pratar i seriestrippen är den som dricker. Jag tänker att de serier jag studerar är en spegling av det verkliga livet i det unga Stockholm, där det ju finns många krogar, barer och ett aktivt uteliv.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

Melodiskt och vemodigt om livet

■ *Allt jag inte minns*
Jonas Hassen Khemiri
Albert Bonniers förlag

ROMAN Jag har inte läst något av Khemiri tidigare. Men tänkte att nu, när han vunnit Augustpriset, så måste jag. Är han verkligen så bra? I sin senaste roman rör han sig i en värld som är mig ganska främmande. De är unga människor, många med invandrarbakgrund, i Stockholms innerstad. De rör sig flödande, deras röster hakar i varandras i korta stycken. Ibland vet jag inte vem som talar om vem. Det jag vet är att Samuel är död. Han dog i en bilolycka – eller om det nu var en olycka. En författare – som är en av de många karaktärerna – har gjort det till sin mission att hitta svaret på vad som egentligen hände. Genom hans frågor möter jag en rad människor som i olika grad kände Samuel. Vänner. Vänner. Flickvänner. Laide. Nihad. Tillsammans bildar deras röster

en mosaik och bilden av Samuel växer sakta fram. Eller inte. För varje människa som har mött honom har ju sin egen berättelse och upplevelse. Språket är lika flödande generöst som karaktärernas kringdrivande och ja, jag är förtrollad. Boken stannar kvar länge inom mig. Jag har upplevt, och något längst inne är berört.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: FREDRIK KARLSSON

BOOK

Gripande om adoption

■ *Bära barnet hem*
Cilla Naumann
Natur & Kultur

ROMAN Att adoptera ett barn rymmer så många fler dimensioner och frågor än de man kanske primärt tänker på. För det handlar inte bara om att föräldrar och barn ska knyta an, utan i högsta grad om hela den kontext som barnet är sprunget ur. Cilla Naumann gör en resa tillbaka till Colombia, landet som gav henne tre barn. Äldsta sonen Adam är med – och mötet med hans biologiska mor

Magda blir omtumlande och enkelt på samma gång. Men Naumann gräver ännu djupare genom att i växelvisa kapitel berätta om föräldralösa Ana som växer upp på barnhem och blir hemhjälp och barnflicka i en välbärgad familj. Hon knyter till sig de minsta barnen, särskilt Mateo, som hon får ett starkt band till. Den här parallella historien är minst lika intressant som den om resan tillbaka till barnens rötter. Sammantaget blir det här en gripande och viktigt bok om adoption på ett helt nytt sätt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FILM

Poetiskt om gränslandet mellan könen

Pojkarna

Svensk ungdoms/vuxenfilm av Alexandra Therese-Keining

DRAMA Tre tonårsflickor någonstans i Sverige. Annorlunda, utanför och mobbade i skolan – men tajta. De tycks evigt dömda till en plats på avbytarbänken, och vet inte hur de ska bryta sig loss och leva sin fulla potential. I synnerhet Kim känner en växande frustration. Hon är flicka på utsidan – men vem är hon på insidan? En dag får tjejerna ett frö som de planterar i ett växthus. Dagen därpå har fröet blivit till en blomma, ur vilken det droppar en söt sav som de nyfiket smakar på. Nästa gång de ser sig i spegeln har de förvandlats till pojkar. De häpnar förstas, men tar tillfället i akt att ge sig ut och prova vingarna. Och nu känns allt annorlunda, bättre. Hur de bemöts och behandlas. Kim finner sig snabbt tillrätta i sin nya roll som kille och inser snart att det är det

hon är. En pojke fången i en ung kvinnas kropp. Medan hennes vänner avstår från att dricka mer av saven, blir Kim som besatt. Varje kväll omvandlas hon till pojke. Ett val som får konsekvenser. Visst innehåller den här filmen en hel del magisk realism, men det blir aldrig konstigt. Regissören håller en drömsk ton i berättandet om

gränslandet mellan kvinnligt och manligt som träffar rakt i hjärtat. Därtill välspelat av amatörskådespelare och mångdimensionellt. Det här är en inte bara en film om könsöverskridande, utan också om vänskap, vuxenblivande och könsroller. Universella, existentiella frågor som berör.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

Spännande när det förflutna når ytan

Skuggan av ett år

Hannah Richell

Översättning Lisbeth Holst
Forum

ROMAN 1980 beger sig Kat och hennes fyra vänner till en övergiven stuga, vackert belägen vid en sjö. De bestämmer sig för att stanna i några dagar. Men dagarna blir snart till veckor och gemensamt beslutar de att prova att leva där, bortom allfarvägarna, i ett helt år. De ska leva på vad naturen ger och undvika kontakt med omvärlden; ett experiment à la Flugornas

Herre. Det börjar bra, men snart, när kylan och mörkret kommer, nästlar sig svartsjuka och illvilja in mellan vännerna. Kat är förälskad i Simon; men vad känner han för henne? Än värre blir det när Kats syster Freya oväntat dyker upp. I växelvisa kapitel får vi följa vännerna och den sorgsna Lila – drygt trettio år senare. Hon har nyligen förlorat ett barn, men minnet av vad som egentli-

gen hände när hon föll ner för en trappa – ett fall som orsakade en för tidig förtlossning – är grumlat. Sakta men säkert vävs historierna samman. Det förflutna och alla dess hemligheter kommer upp till ytan när Lila ärver en gammal stuga – som visar sig vara just den stugan där de fem vännerna bodde 1980. Underhållande, spännande och välskrivet. Man blir hänförd!

MARIA ZAITZEWSKY
RUNDGREN

MISSA INTE!

1 TEATER April i Anhörigsverige är en föreställning om de anhöriga. Om de som lever

i otrygghet och panik, de som bär på skammen. Bygger på Susanna Alakos bok. Premiär på Stadsteatern i Stockholm den 23 januari.

2 FILM Macbeth, med bland andra Michael Fassbender och Marion Cotillard.

Filmen är baserad på William Shakespeares drama om general Macbeth, vars hustru Lady Macbeth driver honom till störta Skottlands kung Duncan från tronen. Filmen tävlade om Guldpalmen i Cannes 2015. Svensk biopremiär den 8 januari.

3 DOKUMENTÄR Martha & Niki, en dokumentärfilm av Tora Mkandawire Mårtens.

Martha och Niki korades 2010 till historiens första kvinnliga världsmästare i hiphop vid streetdance-tävlingen Juste Debout i Paris. Filmen handlar om Marthas och Nikis kärlek till dansen, till varandra och om vänskap som sätts på prov. Premiär Folkets Bio 22 januari.

Känner du någon
som borde bli
månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

Anna Olsson

ÅLDER: 40 ÅR.

BOR: ESKILSTUNA.

FAMILJ: PÅ VILKET SÄTT HÖR DET HIT?

GÖR: STUDERAR ARBETS- OCH
ORGANISATIONSPSYKOLOGI.

MEDLEM: SEDAN DRYGT ETT ÅR.

"Alkovåldet är
ett jättestort
samhällsproblem
som få talar om."

Hur kom det sig att du blev medlem?

– Jag ville ha ett nytt sammanhang att kanalisera mitt engagemang igenom, något som kändes meningsfullt. Jag är politiskt aktiv sedan några år och ville komplettera det med att kombinera nykterhets- och solidaritetsfrågor. Och så hittade jag IOGT-NTO. Jag är förtjust i organisationens formspråk. Kampanjer, texter och bilder var attraktiva och den externa kommunikationen är effektiv och känns modern. Så jag gick in och gillade IOGT-NTO på Facebook. Där såg jag inbjudan till Verksamhetsforum. Efter att ha deltagit där anmälde jag mig som medlem.

Var kommer ditt engagemang ifrån?

– Det kommer inifrån. Min familj har alltid varit samhällsengagerad. Jag har noterat hur alkoholen tenderar att påverka människors liv och deras omgivning negativt. Alkovåldet är till exempel ett jättestort samhällsproblem, som få talar om. Jag hämtar kraft, kunskap och argument ur sammanhang som uttalat genomskådat detta och som därför driver frågan om en restriktiv alkoholpolitik och gör förebyggande arbete. IOGT-NTO inspirerar mig, helt enkelt.

Hur ser ditt engagemang i rörelsen ut?

– Jag ingår i den alkoholpolitiska gruppen i min förening i Eskilstuna, och så är jag revisorssuppleant. Sedan fick jag åka som ersättare på kongressen.

Oj, efter bara tio månaders medlemskap?

– Ja, jag anmälde mitt intresse på distriktsårsmötet och så fick jag åka.

Vad gör du annars?

– Träffar mina vänner och ägnar mig åt partipolitik. Jag sitter i vård- och omsorgsnämnden i Eskilstuna. Jag gillar också yoga, löpning och meditation. Det har jag arbetat med tidigare. Sedan gillar jag att shoppa och bloggar ibland. Sociala medier upptar också min tid. Jag facebookar och twittrar en del. Jag är en kommunikativ person. Nu närmast ska jag iväg på en yoga- och skrivvecka i Skurup, och så går jag en fotokurs.

EVA EKEROTH

Lyckad premiär för Club Choice

Club Choice är Dalarnas nya nyktra nattklubb, ett samarbete mellan IOGT-NTO Dalarna och UNF Dalarna. Premiären den 13 november arrangerades på Rådhuskällaren Kök & Bar i Falun och var slutsåld.

Initiativtagaren distriktskonsulent Marie Hillner hade en klar bild över hur det skulle se ut och kännas när gästerna anlände till nattklubben:

– Utmaningen ligger i att flytta fokus från alkoholen och skapa feststämning utifrån

andra premisser. Vi vet att vi jobbar lite i motvind och att vi ofta måste förklara varför vi går ut nyktra, men på Club Choice är vi stolta och den stoltheten attraherar många.

– Stämningen var precis som jag önskade, glada och avslappnade människor som tyckte det var skönt att det var nyktert.

Två bartenders som blandade drinkar hela kvällen vittnar också om att det var väldigt trevlig stämning och det var tryck på baren från start.

Uppdukat för första julbordet

Det blev i år nytt rekord för julbordet hos IOGT-NTO i Örebro. Många kom och lät sig väl smaka av julens läckerheter.

IOGT-NTO i Stockholm kämpar för flyktingar

"Ikväll var det cirka 125 flyktingar som saknade sovplats. De 75 första hade vi platser till. Därefter fick vi akutöppna en IOGT-NTO-lokal där vi klämde in 25 personer. Senare lyckades vi övertyga en av Svenska kyrkans församlingar att ta emot 12 personer. Men fler kom och vi fick snabbt utrusta ytterligare en IOGT-NTO-lokal för att de sista 10 personerna inte skulle behöva sova ute". Det rapporterade Sofia Modigh, ordförande för IOGT-NTO Häggvik på sin Facebooksida i slutet av förra året.

Stämningsfullt i Ronneby

Det blev ett vackert och stämningsfullt luciatåg på Café Rådhuset i Ronneby den 1 december.

30 000

SVENSKAR SKREV UNDER FÖR EN VIT JUL 2015

Mysigt julbak i Vårby gård

Den 21 december anordnade Junis i Vårby Gård en mysig Vit Jul-aktivitet – bakning av pepparkakor och lussekatter. Runt tjugo barn och föräldrar kom och hade en härlig kväll med mycket gemenskap, skratt, musik och kladdiga fingrar.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Förbundsordföranden. Johnny Mostacero

Enorm kraft i gemensamma mål

När jag sitter och skriver denna krönika så ligger ett nytt år framför oss som ett oskrivet blad i den bok som kommer bära titeln 2016. För mig är ett nytt år något väldigt speciellt, jag kan göra bokslut över det år som gått och samtidigt formulera nya mål för det år som kommer.

Den 1 januari är för många någon slags magisk gräns för att påbörja en ny resa med nya mål.

Som så mycket annat lär traditionen med nyårslöften komma från Amerika, och det sägs att det var Benjamin Franklin som var upphovsman till detta påfund. I vår tid har många nyårslöften starkt fokus på livsstilsförändringar. Vanliga löften är att börja äta sundare, motionera mer eller gå ner i vikt. Ett inte helt ovanligt löfte är att sluta dricka alkohol helt, eller dra ner på konsumtionen. Vi som tränar på gym märker av detta med nyårslöften, inte minst under årets första månader då gruppträningspassen är fullbokade och även reservlistan till passen är lång.

Jag själv avger inga specifika nyårslöften utan skriver i stället ned de mål som jag vill uppnå under kommande år. Att ha

tydliga mål om man vill att något skall ske är ju helt logiskt. Men det finns en kraft i målen som, enligt studier, ökar markant om man skriver ner dem, och som inte riktigt går att förklara. Nedskrivna mål innebär också en möjlighet att regelbundet gå tillbaks till och utvärdera hur långt jag kommit i uppfyllandet.

För att förenkla delar jag upp målen i tre delar som jag valt att benämna arbete, privat och drömmål. Vad gäller arbete så har jag ganska många mål nedskrivna, ett av dem är att jag ska jobba mer intensivt och fokusera mer på att vi ska bli fler medlemmar i IOGT-NTO. När det gäller privata mål så har jag under många år tänkt att jag ska ta körkort för motorcykel. Något jag velat väldigt länge, men aldrig tagit tag i. Nu ska det bli spännande att se vilken effekt det får att det är ett tydligt formulerat och dessutom nedskrivet mål. Det sista området är drömmål, och detta är mål som inte har någon definitiv gräns för 2016. Ett av mina drömmål är att äga en Maserati, som enligt mig är den absolut mest estetiska sportbil man kan tänka sig, med ett motorljud som är oslagbart. Dessutom inte orimligt dyr.

Vad gäller IOGT-NTO så har vi en ny sexårig strategi för 2016-2021 att jobba efter. För att konkretisera arbetet har vi också gemensamt tagit fram mål och verksamhetsinriktning som bryts ner på två år. Dokument som vi gemensamt antagit under kongressen i Lund. Dessa två dokument kommer rätt använda av oss alla, innebära att sannolikheten är hög för att vi faktiskt ska uppnå våra mål. Det gäller dock att vi hela tiden håller målen levande och att vi regelbundet återgår till dem för att stämma av hur långt vi kommit. Kraften i att gemensamt processa, diskutera, debattera och justera antagna mål är enorm. Nu är det vårt gemensamma ansvar att se till så att målen också blir verklighet.

Med det vill jag önska alla läsare en god fortsättning på 2016 och stort lycka till med era målsättningar för detta år. Må det bli ett år med lycka och välgång för oss alla!

IOGT-NTO:s kalenderium – 2016

Januari

VIKTIGA DATUM

- 13/1–28/2 Vårvarkickoff i alla distrikt
29–30 NGR Utvecklingskonferens, Wendelsberg

▼ FOKUS

Januarikonferens, Köping 23–24 jan
En samling för dig som sitter i en distriktsstyrelse, är anställd i distriktet eller är utvecklingskonsulent. Tillsammans sätter vi tändarna i IOGT-NTO:s nya strategi och planerar framtiden.

Februari

VIKTIGA DATUM

- 1/2–30/11 Ansökningsperiod för lokala utvecklingsprojekt
5–7 Förbundskonferens för NBV:s avdelningsstyrelser
1 Videokonferens om kamratstöd

▼ FOKUS

Föreningsårsmöten, jan–feb
Delta i din lokalförenings årsmöte och var en del av vår demokratiska process. När vi gör saker tillsammans i föreningen skapar vi förändring! Här planerar vi det kommande året för föreningen.

Mars

VIKTIGA DATUM

- 7 Videokonferens om kamratstöd
31 Sista ansökan Kursgårds- och samlingslokalnämnden

▼ FOKUS

Distriktsårsmöten, mars–april
Våra distriktsårsmöten är en demokratisk samling där ombud från alla föreningar träffas för att ta ställning till planer för framtiden i distriktet. Även de som inte är ombud är välkomna på denna demokratifest! En insamling till vårt internationella arbete genomförs.

April

VIKTIGA DATUM

- Mars–april Distriktsårsmöten
1–30 Vårvarckampanj: Gör en 10:a
4 Videokonferens om kamratstöd
22–24 Socialt forum, Vingåker
29 Sista ansökan Strandmanfonden

▼ FOKUS

Socialt forum, Vingåker, 22–24 april
En rolig tradition på ny plats. Socialt forum åker denna gång till Vingåker. En helg ditt alla är välkomna som vill gå på både föreläsningar och workshops. Det blir garanterat kamratskap!

Maj

VIKTIGA DATUM

- 5 Folknykterhetens dag
2 Videokonferens om kamratstöd
2–8 Folknykterhetens vecka
13–15 Våra Gårdar: Ombudsmöte, Tollare folkhögskola
27–29 Våra Gårdar: Filmdagar, Leksand
31 Sista ansökan Thyra och Ture E Westerbergs stipendiefond, IOGT-NTO:s Ungdomsstiftelse, Stig Kroons fond

▼ FOKUS

Folknykterhetens vecka 2–8 maj
Under Folknykterhetens vecka sprudlar det av aktiviteter i våra distrikt och föreningar. Vi tar chansen att berätta för fler om vårt påverkansarbete för en restriktiv alkohollpolitik, hur vi kan bidra till att utmana alkoholnormen och bjuder in till vår nyktra gemenskap. Vi syns på många ställen i landet med höjdpunkt på torsdagen då det är Folknykterhetens dag!

Juni

VIKTIGA DATUM

- 13 Videokonferens om kamratstöd
11–17 Vårvarvecka GeKås, Ullared
20–26 Vårvarvecka Torpkonferensen, Örebro
19–26 Vårvarvecka Nyhemsveckan, Mullsjö

▼ FOKUS

Vårvarveckor
IOGT-NTO kommer att dyka upp på dessa arrangemang för att värva medlemmar och berätta om vår verksamhet. Vi vill bli fler! Hjälp oss att värva!
GeKås, Ullared 11–17 juni
Torpkonferensen, Örebro 20–26 juni
Nyhemsveckan, Mullsjö, 19–26 juni

Juli

VIKTIGA DATUM

- 4 Videokonferens om kamratstöd
3–10 IOGT-NTO deltar i Politikerveckan i Almedalen, Visby
17–23 Vårvarvecka Dansbandsveckan, Malung
25–31 IOGT-NTO deltar på Stockholm Pride

▼ FOKUS

Insamling, hela sommaren
Insamling till förmån för vårt sociala arbete och verksamhet för barn och unga. Sprid gärna våra fantastiska sommaraktiviteter till fler.
Vårvarvecka
Dansbandsveckan, Malung, 17–23 juli

Augusti

VIKTIGA DATUM

- 1 Videokonferens om kamratstöd
6–14 Vårvarvecka Stora Nolia, Piteå
22–24 Rörelsegemensam konsulentsamling, Bålsta
31 Sista ansökan Oskar Franzéns Stipendiefond

▼ FOKUS

Vårvarvecka
Stora Nolia, Piteå, 6–14 augusti

September

VIKTIGA DATUM

- 1–30 Vårvarckampanj: Fika för alla
2–4 Regional Kurs-kurshelg för södra Sverige
5 Videokonferens om kamratstöd
22–25 IOGT-NTO deltar på Internationella torget på Bokmässan, Göteborg
23–25 Regional Kurs-kurshelg för norra Sverige
24–25 Samling för distriktsordförande och distriktskassörer, Karlstad
30–2/10 Regional Kurs-kurshelg för mellersta Sverige

▼ FOKUS

Vårvarckampanj: Fika för alla, 1–30 sep
Ännu har vi inte fullt! Vi kan välkomna ännu fler medlemmar till vår organisation. Ett enkelt sätt att få kontakt med folk är att bjuda på Fika för alla – där vi kommer ut och möter folk där de finns – ute på stan, biblioteket eller kanske på busstationen.

Oktober

VIKTIGA DATUM

- V. 39 & 40 Världens barn
3 Videokonferens om kamratstöd

▼ FOKUS

Världens barn, vecka 39 & 40
Vi är en del av Världens barn och självklart deltar vi i insamlingsarbete på många olika sätt. Skramla bössa, anordna en tävling, bjud in till vernissage, arrangera en auktion eller kanske utmana lokala kändisar.

November

VIKTIGA DATUM

- 1 Ljusmanifestation för narkotikans offer
5 Stora fikadagen: IOGT-NTO fyller 137 år!
7 Videokonferens om kamratstöd
11–13 Verksamhetsforum, Tollare folkhögskola
11–13 SHIFT 2016–2017, steg 1
17 Frågetävlingen Pumpen

▼ FOKUS

Verksamhetsforum, Tollare folkhögskola, 11–13 nov
Mötesplatsen för intressanta seminarier och föreläsningar och vi lovar att det finns godbitar för alla oavsett om du är alldeles ny medlem eller om du har varit medlem en längre tid.

December

VIKTIGA DATUM

- 1–6/1 Vit jul-kampanjen
1–31 Insamling till förmån för Vit jul
5 Videokonferens om kamratstöd

▼ FOKUS

Vit jul, 1–6/1
IOGT-NTO-rörelsen arrangerar Vit jul-aktiviteter för barn och unga runt om i landet under jullovet. Vi ger en plats att komma till där det finns närvarande och trygga vuxna, samtidigt som vi uppmanar alla vuxna att fira en alkoholfri jul. För att på lång sikt kunna fortsätta att bedriva denna verksamhet är Vit jul även en insamlingskampanj.

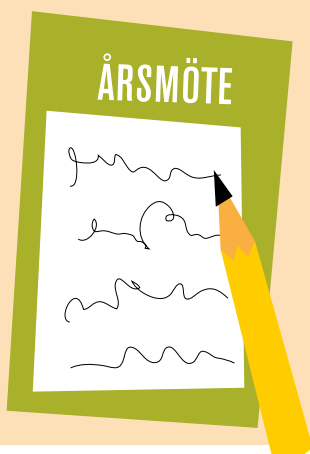
IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

DAGS FÖR ÅRSMÖTE I ER FÖRENING!

Gå på årsmötet i din IOGT-NTO-förening, som ska äga rum under januari eller februari! På årsmötet planerar ni tillsammans det nya året och väljer en ny styrelse samt ombud som kommer att delta vid årsmöten. Kanske är du intresserad av att göra en insats? Det finns olika typer av uppdrag och uppgifter man kan göra för IOGT-NTO. Håll utkik efter kallelsen till ert årsmöte.

Har du något förslag som du tycker att IOGT-NTO-distriktet ska ta ställning till? Skicka i så fall in en motion till distriktsårsmötet. Distriktsstyrelsen måste få er motion senast sex veckor före årsmötet.

SKICKA IN ÅRSRAPPORTEN EFTER ÅRSMÖTET

När IOGT-NTO-föreningen har genomfört sitt årsmöte är det viktigt att ansvariga i föreningen skickar in en årsrapport till IOGT-NTO-förbundet och till sitt IOGT-NTO-distrikt. Årsrapporten ska innehålla namn på alla som har ett uppdrag i föreningen, samt rapporter om olika aktiviteter. Årsrapporten ska ha skickats till ansvarig kontaktperson i föreningen. Om ni inte har fått en årsrapportblankett, så hör av er till Medlemsservice på **08-672 60 38**. Blanketten finns även att ladda ner via **www.iogt.se**, under "Medlemssidor".

MEDLEMSKORT FÖR 2016

Med detta nummer av Accent får du 2016 års medlemskort i IOGT-NTO. Om du vill använda det klipper du ut det. För att alla ska få sitt medlemskort får varje medlem ett ex av detta nummer av Accent, även om flera medlemmar bor på samma adress.

KOM IHÅG MEDLEMSAVGIFTEN!

Alla medlemmar som ska betala sin medlemsavgift till IOGT-NTO för 2016 fick i början av januari ett brev med inbetalningsavi och annan nyttig information. Beta dina medlemsavgifter så snart du har möjlighet!

KAMRATSTÖD SVERIGE HÅLLER MÖTE

Varje första måndag i månaden under 2016 är alla personer som är aktiva på något sätt inom IOGT-NTO:s kamratstöd, eller bara intresserade av arbetet, välkomna att delta i Kamratstöd Sveriges videokonferensmöten. Du som vill vara med kan höra av dig till Mattias Eriksson på **mattias.d.eriksson@sobernet.nu** eller ringa **076-710 74 28**.

Följande datum är planerade:

1 februari, 7 mars, 4 april, 2 maj, 13 juni, 4 juli, 1 augusti, 5 september, 3 oktober, 7 november och 5 december.

VÄLKOMNA TILL IOGT-NTO

Sedan vi rapporterade senast har följande IOGT-NTO-förening nybildats:

• 22C6711 IOGT-NTO Ogaden Kramfors

Föreningen och dess medlemmar hälsas varmt välkomna in i IOGT-NTO-familjen. Lycka till med verksamheten!

VÄLKOMMEN PÅ VÄRVARKICKOFF!

Fram till och med den **28 februari** pågår Värvarkickoff i alla distrikt. För att se när din närmaste värvarkickoff äger rum, besöker du **www.iogt.se/utbildningar**. På kickoffen får du ta del av material och nyheter.

SÖK PENGAR TILL UTVECKLINGSPROJEKT

Föreningar, kretsar och grupper av medlemmar inom IOGT-NTO kan mellan den 1 februari och 30 november söka medel från IOGT-NTO-förbundet. Man kan söka medel för lokala projekt som inriktar sig på något av följande områden:

- nya föreningar/verksamheter
- medlemsvärvning
- alkoholpolitik

Läs mer om kriterier och hur man ansöker på "Medlemssidor" på **www.iogt.se**, eller beställ informationen från förbundskansliet på **08-672 60 00**.

SOCIALT FORUM 2016

Gemenskap, värme och personliga utmaningar – äntligen dags för Socialt forum!

Den 22-24 april samlas vi i Vingåker. Där finns något för alla. Helgen fylls med bland annat seminarier, kurser och prova-på-aktiviteter. Mer information kommer, så håll utkik i Accent och via **www.iogt.se**.

TIPS PÅ ENGAGEMANG

- Betala din medlemsavgift till IOGT-NTO
- Gå på årsmötet i din IOGT-NTO-förening
- Beställ och sprid visitkort om IOGT-NTO:s Alkoholrådgivning
- Följ IOGT-NTO på Instagram och Twitter
- Tipsa om goda alkoholfria drycker

IOGT-NTO I SOCIALA MEDIER

Du vet väl att IOGT-NTO finns i flera olika sociala medier? Om du väljer att följa oss där finns det möjlighet att få löpande information om aktuella IOGT-NTO-aktiviteter.

- Facebook: www.facebook.com/iogtnto
- Twitter: @iogtnto
- Instagram: @iogtnto

FÖLJ IOGT-NTO PÅ

KALENDARIUM 2016

JANUARI

29-30NGR Utvecklingskonferens, Wendelsberg

FEBRUARI

1/2-

-30/11Ansökningsperiod för lokala utvecklingsprojekt

1Videokonferens om kamratstöd

5-7Förbunds-konferens för NBV:s avdelningsstyrelser

MARS

7Videokonferens om kamratstöd

8Internationella kvinnodagen

11Accent nr 2 kommer ut

31Sista ansökan Kursgårds- och samlingslokal-fonden

APRIL

1-30Vårvarvecka: Gör en 10:a

4Videokonferens om kamratstöd

15-17SHIFT, steg 3

22-24Socialt forum, Vingåker

29Accent nr 3 kommer ut

29Sista ansökan Strandmanfonden

MAJ

2Videokonferens om kamratstöd

2-8Folknykterhetens vecka

5Folknykterhetens dag

13-15Våra Gårdar: Ombudsmannamöte, Saltsjö-Boo

27-29Våra Gårdar: Filmdagar, Leksand

31Sista ansökan Thyra och Ture E Westerbergs stipendiefond,
IOGT-NTO:s ungdomsstiftelse, Stig Kroons fond

JUNI

6Videokonferens om kamratstöd

10Accent nr 4-5 kommer ut

11-17Vårvarvecka: Vid Gekås, Ullared

19-26Vårvarvecka: Nyhemsveckan, Mullsjö

20-26Vårvarvecka: Torpkonferensen, Örebro

JULI

3-10Politikerveckan i Almedalen, IOGT-NTO deltar

17-23Vårvarvecka: Dansbandsveckan, Malung

25-31Stockholm Pride, IOGT-NTO deltar

AUGUSTI

1Videokonferens om kamratstöd

22-24Konsulentsamling, Bålsta

26Accent nr 6 kommer ut

31Sista ansökan Oskar Franzéns Stipendiefond

SEPTEMBER

1-30Vårvarvecka: Fika för alla

2-4Regional Kurs-kurshelg för södra Sverige

5Videokonferens om kamratstöd

22-25Internationella torget på Bokmässan, IOGT-NTO deltar

23-25Regional Kurs-kurshelg för norra Sverige

24-25Samling för distriktsordförande och -kassörer, Karlstad

30/9-

2/10Kurs-kurshelg för mellersta Sverige

OKTOBER

30/9-

2/10Kurs-kurshelg för mellersta Sverige

v 39-40Insamling till Världens Barn

3Videokonferens om kamratstöd

7Accent nr 7 kommer ut

24Sista anmälan frågetävlingen Pumpen

NOVEMBER

1Ljusmanifestation för narkotikans offer

4Accent nr 8 kommer ut

5Stora fikadagen: IOGT-NTO fyller 137 år

7Videokonferens om kamratstöd

11-13Verksamhetsforum, Saltsjö-Boo

11-13SHIFT 2016-2017, steg 1

17Frågetävlingen Pumpen

25Internationella dagen mot våld mot kvinnor

DECEMBER

1-6/1Vit jul-kampanjen

1-31Insamling till förmån för Vit jul

1Internationella Hiv/Aids-dagen

5Videokonferens om kamratstöd

16Accent nr 9-10 kommer ut

Läs artiklar som bara publiceras på nätet:

accentmagasin.se/bonus

Foto: Sam Howzit/Flickr

Se mer av Accent i sociala medier. Vi finns på Facebook, Twitter, Instagram, Youtube och Soundcloud.

Facebook: facebook.com/accentmagasin

Twitter: [@accentmag](https://twitter.com/accentmag)

Instagram: [@accentmag](https://instagram.com/accentmag)

Youtube: youtube.com/user/tidningenaccent

Soundcloud: soundcloud.com/accentmag

Andra saker på webben du inte vill missa

- Ökad medvetenhet om hur alkohol påverkar fattigdomen i Namibia
- Facebook-inlägg med alkoholfri öl väckte starka reaktioner
- Spelberoendet som ingen vill ta ansvar för
- Fler samtal till IOGT-NTO:s alkoholrådgivning kring jul
- Svårt få läkare att tala om alkohol

Så mycket mer Accent – fast på internet

Visste du att Accent även finns på nätet?

På www.accentmagasin.se uppdaterar vi med nyheter varje dag. En del hamnar i tidningen, andra inte. Genom att gå in på www.accentmagasin.se/bonus kan du se några av de webbunika saker som vi tipsar om här på sidan.

Tipsa oss på Accent!

Finns det något du tycker vi borde skriva om? Har du andra idéer? Skriv till accent@iogt.se eller mejla direkt till vår digitalredaktör Nathalie C. Andersson: nathalie.andersson@iogt.se.

Fylla eller vardagsdrickande – vilket är farligast? Att fylleri är farligt blir uppenbart om man besöker en akutmottagning en fredagskväll, men hur farligt är det jämfört med att dricka lite varje dag? Läs artikeln på www.accentmagasin.se/bonus.

Kommunal ska se över sin alkoholpolicy.
 Foto: Igráček EFKO/CC BY 2.0

Efter skandalen: Kommunal får ny alkoholpolicy

Kommunal ska omarbete sin alkoholpolicy. Den kan bli skarpare, säger Kommunals hr-chef Olle Ingemarsson till Accent. Läs artikeln på:

www.accentmagasin.se/bonus

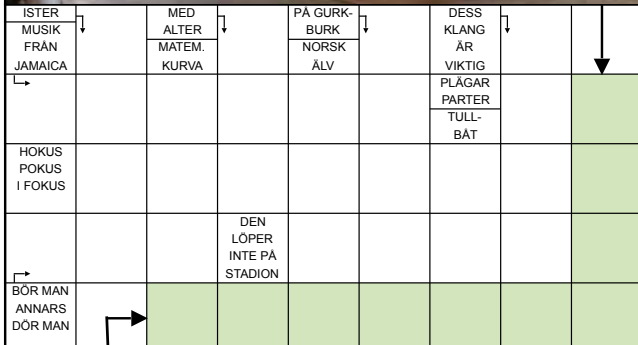
Morgan Widar arbetar med KBT inom kamratstödet. Foto: Privat

Kamratstödet testar nytt KBT-baserat självhjälpssystem

IOGT-NTO:s kamratstöd i Linköping har börjat använda sig av ett nytt självhjälpssystem för att förmå före detta missbrukare att hålla sig drogfria. Programmet, som bygger på KBT, heter Smart Recovery. Tanken är att sprida det till kamratstöd i hela landet.

Läs hela artikeln på:

www.accentmagasin.se/bonus

SKICKA IN OCH VINN!

NAMN

ADRESS

POSTADDRESS

Första pris: sex Tjugan-lotter vinner **Eva Uddemark**, Malmö.
Två Tjugan-lotter var vinner: **Ingegerd Lundgren**, **Willy Olsson**, Marmavatten, **P-G Rosqvist**, Tranås, **Lasse Åhlgren**, Visby, **Ingrid Beijmar**, Mörrum, **Yngve Benjaminsson**, Hestra, **Peter Hylmø**, Götene, **Ingegerd Lundgren**, Stockholm, **Sören Edlund**, Malmö, **Britt-Marie Ljunggren**, Fagersta, **Rolf Carlsson**, Jönköping. Accent gratulerar!

Accent 7-2015 Kryss- Lösning	→	W		Ö		O		D		↖										
	V	I	N	D	S	S	K	R	U	B	B									
		N	Y	S		M		A	N	O	R									
		D	A	L	G	Ä	N	G			A									
	S		A		V		T	A	P	↓										
	G	O	T	T		Ä		I	S	O	P									
	R		H	Ö	R	A	↘	E	X	E	M	P	E	L		F		H		
	K	U	V	Ö	S		↘	C	A	S	T	L	E		M	I	N	E	R	A
		N	I	G		S	K	A	K	A			Ö		↓		A	T	E	R
	H	Ö	G	V	A	K	T	→	I	→	R	Ö	D	→	P	R	A	K	T	
						R	A	M	M	A		M	A	L	A		O	A	S	
					P	I	L		Ä	S	I	K	T	↙			A	S		
							A	V	E		K	A			P	I	L	T	E	N
						O	R	E	R	A	S		D			B	L	E	K	E
						S	N	E	D		H	U	V	U	D	B	O	N	A	D

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

I ÅR SKA VI ENGAGERA FLER I VÅRA FRÅGOR

Andrea Lavesson, biträdande generalsekreterare med de nya värvkläderna som finns att beställa.

Vi vill att fler ska få veta mer om IOGT-NTO, vad vi gör och varför vi behövs i dagens samhälle. Fler ska känna till vårt alkoholpolitiska arbete, vår sociala verksamhet och vårt lokala engagemang. De ska reflektera över alkoholnormen, vilja bli medlemmar eller stödja vårt arbete med en gåva.

Det ska vara enkelt och roligt för dig som medlem att prata om ditt IOGT-NTO. Under våren får du tillgång till ett nytt material, ett underlag som du kan använda som stöd när du är ute på gator och torg. Du väljer själv om du vill berätta om IOGT-NTO:s roll i samhället eller vad det är som gör att just du brinner för vår verksamhet. Det viktigaste är att vi får till många spännande möten och samtal.

Tack för att du är med och gör skillnad – och god fortsättning!

